GÖRENCE

AYLIK E-DERGİ

SANAT VE FELSEFE İLE DÜŞÜNMEK

- Fotoğraf
- Resim
- Sinema
- Müzik
- Heykel
- Mitoloji
- Tarih
- Edebiyat
- Sergiler
- Haberler

SAYI 50

Ekim 2026

GÖRENCE E-DERGİ

Genel Yayın Yönetmeni
PROF. DR. SALİH FEHMİ KATIRCIOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Düzelti
DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Sayfa Tasarım / Dizgi
DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Yayın, Yönetim ve Yazışma Adresi
Tel : +90 5469383878
E-posta : soyutfoto@gmail.com
Web Site : www.imgezen.com

GÖRENCE E-Dergi, sanal ortamda aylık olarak yayımlanmaktadır. Dergi, Basın-Yayın yasalarına uyar.
GÖRENCE E-Dergi'de yer alan yazı, görsel ve sesli içerikten sahipleri sorumludur.
Her hakkı saklıdır. Bu Dergide yer alan içeriğin tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden çeviri ya da orijinal haliyle yayımlanamaz.

Dizgi Tarihi : 23.10.2026

Kapak fotoğrafı, Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu'na aittir.

İÇİNDEKİLER

05 **ÖN SÖZ**
SANAT FOTOĞRAFI: GÖRÜNENİN ÖTESİNİ GÖRMEK

06 **NARKİSSOS'TAN SELFİE'YE: FOTOĞRAFIN MİTOLOJİSİ VE GÖRÜNTÜDE BENLİĞİN İNŞASI**
Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu

12 **PROF. DR. İOANNA KUÇURADİ'NİN ARDINDAN**
Belgin Önal
Dr. Celale Esra Algan
Uzm. Elif Narin Hamidi
Yrd. Doç. Dr. Erden Miray Yazgan Yalkın
Prof. Dr. Güncel Önkal
Nazan Arıcan
Tamer Levent
Dr. Ecz. Yelda Akıllıgöz

28 **VİETNAM FOTOĞRAFLARI**
Uzm. Dt. Derya Güncan

38 **İZLANDA'DAN GÖRSELLER**
Bilal Hussain

42 **SİYAH-BEYAZ FOTOĞRAFLAR**
Ece Aktansel (AFIAP)

47 **NAMİBYA DOĞASI**
Halil Sarıışık

56 **STILL LIFE FOTOĞRAF ÇALIŞMALARI**
Ümmünisan Kandilcioğlu (AFIAP)

61 **TÜAB RESİM VE ÇİNİ ÇALIŞMALARI**
Öğr. Gör. Alev Demirkesen

69 **BAKIŞ AÇISI**
Prag Komünizm Müzesi:
Tarih, ideoloji ve hafıza üzerine
Evren Cebe
Zamanı Kullanma Sanatı
Hayrettin Yazıcı

74 ÖYKÜ

Manolya Tuhafiye
Fazilet Kırtay

75 GÜNCE

Kim Bilebilirdi ki?
Prof. Dr. Zühre Şentürk

76 İÇSEL DIŞAVURUM

Dostça İletişim Kurabilmek
Asuman Figen Tümer
Evin Adı Neydi?
Tekin Deniz

78 BİR KİTAP BİR YORUM

Alice Feeney'den Taş, Kağıt, Makas Romanı
Uzm. Yüksel Demir

79 ŞİİR

Banu Duman
Güler Özçelik
Hasan Atabaş
Işıl Boyacıoğlu
Prof. Dr. Kadri Yamaç
Dr. Murat Aydın
Nevzat Güzeldere
Özcan Kekeç
Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu
Serenad Altan
Tansu Sarıtaylı
Uzm. Turgut Yılmaz
Turhan KA.
Yusuf Çotuksöken
Zeliha Altındal

97 DERGİ, KİTAP, YAZAR / ANKARA'DA SANAT

Uzm. Elif Narin Hamidi (Ed.)
Prof. Dr. İoanna Kuçuradi
Laura U. Marks
Prof. Dr. Sanem Yazıcıoğlu (Ed.)
Doç. Dr. Diler Ezgi Tarhan (Ed.)
Tim Ingold
Timurtaş Onan

98 SANAT DÜNYASI / VEFAT

ÖN SÖZ

Sanat Fotoğrafı: Görünenin Ötesini Görmek

İnsan neden fotoğraf çeker? Unutmamak için mi, gördüğünü başkasına göstermek için mi, yoksa gördüğünün içinde başkalarının göremediği bir şeyi keşfettiği için mi?

Bugün dünya hiç olmadığı kadar çok fotoğraflanıyor. Cep telefonlarımız her anı kaydediyor; yüzler, sofralar, sokaklar, yolculuklar ve gün batımları durmaksızın görüntüye dönüşüyor. Milyarlarca fotoğraf üretiliyor, paylaşılıyor ve çoğu kısa süre sonra unutuluyor. Fakat bazı fotoğraflar vardır ki önünden geçemeyiz. Bizi durdurur. Yeniden bakmaya zorlar. Görüntü değişmediği hâlde her bakışımızda onda başka bir şey buluruz.

İşte sanat fotoğrafı belki de tam burada başlar.

Onu diğer fotoğraflardan ayıran şey pahalı bir kamera, kusursuz netlik veya mükemmel kompozisyon değildir. Teknik açıdan kusursuz bir görüntü bütünüyle unutulabilirken bulanık, karanlık, hatta ilk bakışta "hatalı" görünen bir fotoğraf belleğimize yerleşebilir. Çünkü sanatın ölçüsü yalnızca gözün gördüğü güzellik değildir. Sanat, görüntünün düşünceye dönüştüğü yerde ortaya çıkar.

Fotoğrafçı dünyayı olduğu gibi kaydettiğini düşünebilir. Oysa her fotoğraf bir seçimdir. Nereye bakılacağı, kadraja neyin alınacağı, neyin dışarıda bırakılacağı ve deklanşöre hangi anda basılacağı seçilir. Fotoğrafçı yalnızca gördüğünü kaydetmez; ***görme biçimini de görüntüye dönüştürür.***

Bir aile fotoğrafı bize "Biz oradaydık" der. Bir haber fotoğrafı "Bu olay gerçekleşti" diye tanıklık eder. Bilimsel fotoğraf "Bu böyle görünmektedir" diyerek bilgi verir. Sanat fotoğrafı ise çoğu zaman kesin bir cevap sunmaz. Aksine yeni bir soru bırakır: ***"Sen burada ne görüyorsun?"***

Bu nedenle sanat fotoğrafının konusu olağanüstü olmak zorunda değildir. Boş bir oda, yaşlı bir el, kırılmış bir pencere, yağmurdan sonra ıslanan kaldırım veya kimsenin dikkat etmediği bir gölge sanatın konusu olabilir. Çünkü sanatçı olağanüstü nesneler bulmak zorunda değildir; sıradan olanın içindeki olağanüstü anlamı görünür kılabilir.

Fotoğrafın belki de en güçlü yanı zamanla kurduğu ilişkidir. Deklanşöre basıldığı anda "şimdi", geçmişe dönüşür. Fotoğraftaki insan değişecek, çocuk büyüyecek, bina yıkılacak, yüz yaşlanacak; fakat o an görüntünün içinde kalacaktır. Bu nedenle her fotoğraf biraz bellektir, biraz kayıp ve biraz da zamana karşı direnmedir.

Yapay zekânın hiç yaşanmamış anların kusursuz görüntülerini üretebildiği çağımızda sanat fotoğrafının anlamı yeniden sorgulanıyor. Artık yalnızca "Bu görüntü güzel mi?" diye sormak yeterli değildir. "Bu görüntünün arkasında nasıl bir bakış, seçim ve düşünce var?" sorusu giderek daha önemli hâle gelmektedir.

Çünkü sanat fotoğrafı dünyayı daha güzel gösteren fotoğraf değildir.

Sanat fotoğrafı, baktığımız dünyayı bir an için yabancılaştıran ve bize onu yeniden görme ihtiyacı hissettiren fotoğraftır.

Belki de sanat, tam olarak o ikinci bakışta başlar.

Değerli okurların 29 Ekim Cumhuriyet Bayramını kutlarız.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU*

Narkissos'tan Selfie'ye: Fotoğrafın Mitolojisi ve Görüntüde Benliğin İnşası

Fotoğrafın tarihi genellikle teknik buluşların tarihi olarak anlatılır. Camera obscura'dan Niepce ve Daguerre'e, filmden dijital sensöre, oradan cep telefonlarına ve yapay zekâ tarafından üretilen görüntülere uzanan doğrusal bir gelişim çizgisi kurulur. Oysa fotoğrafın asıl hikâyesi, fotoğraf makinesinin icadından çok daha önce başlamıştır. İnsan, kendi görüntüsüyle ilk kez karşılaştığı anda fotoğrafın temel sorularıyla da karşılaşmıştı: Görüntü nedir? Görüntü ile gerçek arasındaki ilişki nedir? Kendimizi gördüğümüzde gerçekten kendimizi mi görürüz, yoksa kendimiz hakkında oluşturduğumuz bir imgeyi mi?
Bu nedenle fotoğrafın en eski metaforlarından birini modern teknolojide değil, mitolojide aramak gerekir. Bu arayış bizi Narkissos'a götürür.

Suyun Yüzeyindeki İlk Portre

Yunan mitolojisinin en etkileyici anlatılarından biri olan Narkissos miti, çoğu zaman kendine aşırı hayranlığın ve benmerkezciliğin öyküsü olarak okunur. Fakat miti yalnızca narsisizm kavramının kökenine indirgemek onun görsel kültür açısından taşıdığı olağanüstü zenginliği gözden kaçırmak anlamına gelir.
Narkissos suyun yüzeyine baktığında bir görüntüyle karşılaşır. Bu görüntü hem gerçektir hem değildir. Gerçektir, çünkü Narkissos olmadan var olamaz; gerçek değildir, çünkü dokunulabilecek bağımsız bir varlık değildir. Kaynağı ile görüntüsü birbirine bağlıdır fakat aynı şey değildir.
Fotoğrafın temel ontolojik problemi de tam burada başlar.
Bir insanın fotoğrafına baktığımızda gördüğümüz şey o insan değildir. Fakat görüntü ondan bütünüyle bağımsız da değildir. Fotoğraf, varlık ile yokluk arasında tuhaf bir yerde durur. Fotoğraftaki kişi aynı anda hem oradadır hem değildir.
Narkissos'un suyu bu bakımdan fotoğraf yüzeyinin mitolojik atası gibi düşünülebilir.
Su yüzeyi görüntüyü üretir ama saklamaz. Fotoğraf ise yansımayı kalıcılaştırır. Belki de fotoğraf teknolojisinin yaptığı en büyük devrim budur: Narkissos'un birkaç saniye sonra kaybolacak görüntüsünü zamandan koparıp saklanabilir hâle getirmek.

*Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi / Dr. Hititolog / Fotoğrafçı / Şair / Yazar / soyutfoto@gmail.com

Fotoğraf Bir Ayna Değildir

Fotoğraf ile ayna arasındaki benzerlik ilk bakışta açıktır. Her ikisi de görünür dünyanın görüntüsünü üretir. Ancak aralarında temel bir fark vardır.
Ayna şimdiki zamana aittir.
Fotoğraf ise geçmiş zamana.
Aynadaki yüzümüz yalnızca karşısında bulunduğumuz sürece vardır. Aynadan uzaklaştığımız anda görüntü de kaybolur. Fotoğraf ise biz gittikten sonra kalır.
Bu nedenle fotoğraf yalnızca bir görüntü teknolojisi değildir; aynı zamanda bir **zaman teknolojisidir.**
Roland Barthes'ın Camera Lucida'da fotoğraf üzerine geliştirdiği düşüncenin merkezinde de bu özellik bulunur. Bir fotoğrafın önünde durduğumuzda yalnızca "bu kişidir" demeyiz. Fotoğraf bize daha temel bir şey söyler:
Bu vardı.
Deklanşöre basıldığı anda fotoğraf, şimdiki zamanı geçmiş zamana dönüştürür. Çekilen kişi yaşamaya devam etse bile fotoğraftaki an artık geri getirilemez.
Narkissos'un suya baktığı an da aynı nedenle önemlidir. Görüntüye ulaşmaya çalıştıkça görüntünün maddi olmadığını fark eder. Fotoğraf karşısındaki insanın deneyimi de farklı biçimde aynı paradoksu tekrarlar: Görüntüyü görebiliriz fakat görüntünün ait olduğu ana geri dönemeyiz.

Medusa: Fotoğrafın Dondurduğu Zaman

Narkissos görüntünün mitiyse, Medusa bakışın ve donmuş zamanın miti olarak okunabilir.
Medusa'nın gözlerine doğrudan bakan kişi taşa dönüşür. Hareket sona erer. Canlı beden hareketsizleşir.
Fotoğraf makinesinin yaptığı şey bunun teknolojik bir benzeridir.
Deklanşöre basıldığı anda akan zaman durdurulur. Yürüyen insan yürümeyi, uçan kuş uçmayı, düşen su düşmeyi bırakır. Gerçekte devam eden hareket görüntünün içerisinde sonsuza kadar askıya alınır.
Henri Cartier-Bresson'un "karar anı" düşüncesi tam da bu noktada anlam kazanır. Fotoğrafçı zamanın akışı içerisinden tek bir kesiti seçer. Bir saniye önce başka, bir saniye sonra başka olacak dünya, fotoğrafın içerisinde belirli bir biçime mahkûm edilir.
Medusa mitindeki başka bir ayrıntı ise fotoğraf açısından daha da çarpıcıdır.
Perseus, Medusa'ya doğrudan bakamaz. Onu parlak kalkanındaki yansıması aracılığıyla görür.
Başka bir ifadeyle gerçeklikle doğrudan karşılaşmak yerine **görüntü aracılığıyla karşılaşır.**
Modern insanın dünyayla ilişkisi giderek Perseus'un durumuna benzemektedir. Savaşları, felaketleri, uzak coğrafyaları, hatta bazen en yakınlarımızın yaşamlarını bile doğrudan deneyimlemek yerine ekranlar ve fotoğraflar aracılığıyla görüyoruz.
Kalkanın yüzeyi bugün ekran olmuştur.

Orpheus: Fotoğraf ve Kaybedilen İnsan

Fotoğrafın üçüncü büyük mitolojik karşılığı Orpheus ile Eurydike'nin hikâyesinde bulunabilir.
Orpheus ölen eşi Eurydike'yi geri getirmek için yeraltı dünyasına iner. Ona verilen tek koşul, yeryüzüne çıkana kadar arkasına dönüp Eurydike'ye bakmamasıdır.
Fakat Orpheus dayanamaz.
Arkasına bakar.
Ve baktığı anda Eurydike'yi ikinci kez kaybeder.
Bu anlatı fotoğrafın bellekle ilişkisini anlamak için son derece güçlüdür. Çünkü fotoğraf da çoğu zaman artık bulunmayan bir şeye dönüp bakma arzusudur.
Eski aile albümlerinin etkisi buradan kaynaklanır. Bir fotoğrafta yıllar önce kaybettiğimiz bir insanın yüzü karşımıza çıktığında fotoğraf zamanı aşmış gibi görünür. O kişi yeniden önümüzdedir.
Fakat değildir.
Fotoğraf onu geri getirmez; yalnızca bir zamanlar var olduğunu kanıtlar.
Bu nedenle Barthes'ın fotoğraf düşüncesinde ölüm sürekli hissedilir. Her portre gelecekteki yokluğun sessiz habercisidir. Fotoğraftaki genç yüz yaşlanacaktır. Çocuk büyüyecektir. Kalabalıktaki insanların bir kısmı ölecektir. Fakat fotoğraf değişmeyecektir.
Orpheus'un arkasına bakışı ile eski bir fotoğrafa bakışımız arasında bu nedenle derin bir benzerlik vardır:
İkisinde de insan kaybettiği zamana bakar.

Fotoğraf Dünyayı Ele Geçirir mi?

Susan Sontag fotoğrafın yalnızca hatırlamak için kullanılan masum bir araç olmadığını göstermiştir. Fotoğraf çekmek aynı zamanda dünyayı seçmek, sınıflandırmak ve bir ölçüde sahiplenmektir.
Turist bunun en açık örneğidir.
Bir şehrin meydanına gelir, fotoğrafını çeker ve yoluna devam eder. Fotoğraf burada deneyimin kanıtına dönüşür:
"Buradaydım."
Fakat giderek daha önemli bir soru ortaya çıkar:
Orada bulunmak için mi fotoğraf çekiyoruz, yoksa fotoğraf çekebilmek için mi orada bulunuyoruz?
Narkissos miti bu noktada yeniden karşımıza çıkar.
Narkissos için başlangıçta su, dünyadaki nesnelerden yalnızca biridir. Fakat kendi görüntüsünü gördükten sonra çevresindeki dünya önemini kaybeder. Artık bütün dikkat görüntünün üzerindedir.
Akıllı telefon çağının insanı da benzer bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Günbatımı artık yalnızca seyredilecek bir doğa olayı değildir; fotoğraflanacak bir içeriktir. Yemek yalnızca yenilecek bir nesne değildir; paylaşılacak görüntüdür. Yolculuk yalnızca deneyim değildir; sosyal medyada temsil edilecek bir hikâyedir.
Gerçeklik giderek görüntünün hammaddesine dönüşür.

Narkissos'tan Selfie'ye

Selfie bu uzun görüntü tarihinin belki de en açık Narkissos biçimidir.
İnsanlık tarihinde hiçbir dönemde insanlar kendi yüzlerini bu kadar sık üretmemiş, saklamamış ve başkalarına göstermemiştir.
Ancak selfie basitçe dijital bir ayna değildir.
Aynadaki görüntü yalnızca bize aittir. Selfie ise daha çekildiği anda potansiyel olarak başkalarının bakışına sunulmak üzere oluşturulur.
Bu nedenle selfie'de iki bakış aynı anda bulunmaktadır:
Kendimize bakışımız ve başkalarının bize bakacağını düşünerek kendimize bakışımız.
Fotoğraf böylece kimliği yalnızca kaydetmez; kimliğin kurulmasına da katılır.
Hangi açıdan görüneceğimiz, hangi fotoğrafın silineceği, hangisinin paylaşılacağı, hangi filtrenin kullanılacağı ve hangi görüntünün profil fotoğrafına dönüşeceği küçük estetik tercihler gibi görünür. Oysa bunların tümü kişinin kamusal benliğini biçimlendiren kararlardır.
Narkissos suyun yüzeyinde kendisini keşfetmişti.
Modern insan ise ekranın yüzeyinde kendisini tasarlamaktadır.

Walter Benjamin ve Çoğaltılan Yüz

Walter Benjamin'in mekanik yeniden üretim üzerine düşünceleri burada yeni bir anlam kazanır. Geleneksel sanat eserinin belirli bir yerde bulunan tekil varlığına karşılık fotoğraf sonsuz sayıda çoğaltılabilir.
Dijital çağda bu çoğaltılabilirlik neredeyse sınırsız hâle gelmiştir.
Bir insanın görüntüsü birkaç saniye içerisinde dünyanın farklı yerlerindeki binlerce ekranda belirebilir. Böylece beden tek bir yerde bulunurken görüntü sayısız yerde bulunabilir.
Narkissos'un tek bir su yüzeyindeki yansıması artık milyonlarca dijital yüzeye dağılmıştır.
Bu değişim yalnızca teknolojik değildir. İnsan ile kendi görüntüsü arasındaki ilişkinin niteliğini değiştirmektedir. Geçmişte fotoğraf çoğunlukla önemli anları saklamak için çekiliyordu. Bugün ise sıradan yaşamın neredeyse kesintisiz görsel kaydı üretilebilmektedir.
İnsan artık yalnızca yaşayan bir varlık değil, sürekli olarak kendi görsel arşivini üreten bir varlıktır.

Yapay Zekâ: Narkissos'un Aynası Kırılıyor

Fotoğraf tarihinde bugün yeni bir eşiğe ulaşılmıştır.
Geleneksel fotoğrafın temelinde bir varsayım bulunuyordu: Fotoğraftaki şey, fotoğraf çekildiği anda kameranın önünde bir biçimde bulunmuştu.
Yapay zekâ tarafından oluşturulan görüntüler bu ilişkiyi kırmaktadır.
Artık hiç var olmamış bir insanın son derece gerçekçi portresi üretilebilir. Hiç gerçekleşmemiş bir olayın "fotoğrafı" oluşturulabilir. Gerçekte bulunmayan bir mekân, fotoğrafik gerçekliğin bütün işaretlerini taşıyan bir görüntü hâline getirilebilir.
Böylece Narkissos'un problemi tersine döner.
Narkissos gerçek bir bedenin yansımasına bakıyordu.
Biz ise artık **bedeni olmayan yansımalara** bakabiliyoruz.

Bu değişim fotoğraf tarihinin belki de en büyük ontolojik kırılmalarından biridir. Barthes'ın "bu vardı" önermesi artık her fotoğraf benzeri görüntü için geçerli değildir.
Yeni soru şudur:
Bu gerçekten var mıydı?

Sanat Fotoğrafının Ayrıldığı Yer

Tam bu noktada sanat fotoğrafı diğer fotoğraf türlerinden ayrılır.
Belgesel fotoğraf bize bir olay göstermek isteyebilir. Haber fotoğrafı bilgi taşır. Aile fotoğrafı hatırayı korur. Reklam fotoğrafı arzu üretmeye çalışır. Kimlik fotoğrafı kişiyi tanımlar.
Sanat fotoğrafı ise çoğu zaman görüntünün kendisini problem hâline getirir.
Bize yalnızca **"Ne görüyorsun?"** diye sormaz.
"Neden böyle görüyorsun?" diye de sorar.
Bu nedenle sanat fotoğrafı Narkissos'un suyuna benzeyen fakat onun büyüsünü bozan bir yüzeydir. İzleyici görüntüye bakarken aynı zamanda kendi bakışının farkına varır.
İyi bir sanat fotoğrafının gücü yalnızca güzel olmasından kaynaklanmaz. Bazen güzel bile değildir. Rahatsız edici, belirsiz veya eksik olabilir.
Fakat izleyiciyi görüntünün karşısında durmaya zorlar.

Fotoğrafın Üç Büyük Miti

Fotoğraf tarihini mitolojik açıdan düşünürsek üç figür özellikle belirginleşir.
Narkissos görüntüyü temsil eder.
İnsan kendi imgesiyle karşılaşır.
Medusa bakışı temsil eder.
Bakış zamanı dondurur.
Orpheus belleği temsil eder.
İnsan kaybettiği şeye yeniden bakmak ister.
Bu üç mit birlikte düşünüldüğünde fotoğrafın temel yapısı ortaya çıkar:
Görüntü – Zaman – Kayıp.
Her fotoğraf bu üç kavramdan en az birini içinde taşır.
Sonuç: Hepimiz Narkissos muyuz?
Narkissos'un hikâyesi iki bin yıldan uzun süredir anlatılıyor. Fakat belki de hiçbir çağ bu mite bizim çağımız kadar yaklaşmamıştı.
Her gün ekranlara bakıyoruz. Kendi yüzümüzü çekiyor, seçiyor, düzeltiyor, saklıyor ve başkalarına gösteriyoruz. Yaşamımızın giderek daha büyük bir bölümünü görüntülere dönüştürüyoruz.
Fakat Narkissos mitinin asıl uyarısı insanın kendisini sevmesi değildir.
Daha derindeki tehlike, **görüntü ile gerçek arasındaki farkı kaybetmesidir.**
Fotoğrafın gücü de tehlikesi de burada bulunur.
Fotoğraf dünyayı bize yaklaştırır; fakat bazen görüntüyü dünyanın yerine koymamıza neden olur. Kaybettiklerimizi hatırlatır; fakat onları geri getiremez. Zamanı durdurur; fakat zamanı yenemez. Yüzümüzü gösterir; fakat kim olduğumuzu bütünüyle açıklayamaz.

Narkissos suyun yüzeyine eğildiğinde yalnızca kendi yüzünü görmedi.
İnsanlığın görüntüyle yaşayacağı uzun ilişkinin de ilk metaforunu yarattı.
Bugün suyun yerini ekran, yansımanın yerini dijital görüntü, geçici görüntünün yerini devasa görsel arşivler aldı. Yapay zekâ ile birlikte görüntünün gerçek bir nesneye bağlı olması zorunluluğu bile ortadan kalkmaya başladı.
Fakat soru değişmedi:
Görüntüye baktığımızda neyi görüyoruz: dünyayı mı, kendimizi mi, yoksa görmek istediğimiz şeyi mi?
Belki sanat fotoğrafının diğer bütün fotoğraflardan ayrıldığı yer tam olarak burasıdır. Sanat fotoğrafı bize yalnızca bir görüntü sunmaz. Görüntü ile aramızdaki ilişkiyi görünür hâle getirir.
Ve bazen en güçlü fotoğraf, bize dışarıdaki dünyayı gösteren değil, Narkissos'un suyu gibi, bakarken kendi bakışımızla karşılaşmamızı sağlayan fotoğraftır.

Görence

Dr. Ecz. Yelda AKILLIGÖZ

Prof. Dr. İOANNA KUÇURADİ (4 Ekim 1936 - 2 Ekim 2026)'NİN ARDINDAN

Bugün Cumhuriyetimizin yetiştirdiği değerli kadın düşünürü kaybetmenin derin üzüntüsü içindeyiz. Türkiye Felsefe Kurumu Başkanı, Dünya Felsefe Kuruluşları Federasyonu Onursal Başkanı ve Maltepe Üniversitesi Felsefe Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İoanna Kuçuradi, 2 Ekim 2026 tarihinde 90. yaş gününe iki gün kala, Maltepe Üniversitesi Hastanesi'nde hayata gözlerini yumdu.

Sayın Kuçuradi'yi özellikle etik, değer, insan felsefesi ve insan hakları konusunda felsefe dünyasına yapmış olduğu katkılarıyla hatırlayacağız. O, hayatı boyunca aklın, bilimin ve insan onurunun değerini savundu, insan haklarını felsefi bir sorumluluk olarak ele aldı, felsefenin kurumsallaşmasını sağladı. Kitapları ve yetiştirdiği öğrencileriyle bıraktığı mirasını her daim sonsuz sevgi ve saygıyla yaşatacağız.

Ailesine, öğrencilerine, meslektaşlarına, dostlarına ve felsefe camiasına baş sağlığı dileriz.

İstanbul doğumlu olan Kuçuradi, Rum bir aileye mensuptu. İoanna kelimesinin anlamı, Ioannes/Yohannes/Yahya ''Tanrı'nın armağanı'' olup; soyadının Türkçe karşılığı ''Kütükoğlu'' dur. Babası, Sakız adalı olup; annesi dört yaşındayken Çorlu'dan İstanbul'a göç eden bir ailenin kızıdır. Beyoğlu'nda büyümüştür. 1942 yılında çıkan Varlık vergisi bazı mülklerini kaybetmelerine neden olmuş, 6-7 Eylül olaylarını ailece Kınalıada'da yaşamışlardır. Babası Yorgi Yani Kuçuradis, 1913 yılı Eczacı Mektebi mezunudur. Beyoğlu'nda Kinyoli Eczanesi'nin sahibidir. Eczanede sadece ilaç hazırlanabileceğini ve ilaç satışı yapılabileceğini söyleyerek kozmetik ve ilaç dışı ürün satışına karşı çıkmıştır. Kızının da eczacılık mesleğini seçmesini arzu etmiş; ancak İoanna Kuçuradi felsefe alanını tercih etmiştir. 1954 Zapyon Rum Lisesi ve 1959 İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü mezunudur. Prof. Dr. Takiyettin Mengüşoğlu'nun asistanlığını yapmış ve aynı bölümde göreve başlamıştır. 1965'te Doktorasını "Schopenhauer ve Nietzsche'de İnsan Problemi" adlı tezi ile almıştır. 1965-1968 yılları arasında Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde görev yapmıştır. 1969 yılında Hacettepe Üniversitesi'ne geçmiş ve felsefe bölümünü kurmuş, 2003 yılında emekli olana kadar bölüm başkanlığını yapmıştır. 1970 yılında doçent, 1978 yılında profesör olmuştur. 1983'te Uluslararası Felsefe Kuruluşları Federasyonu FISP'in yönetim kuruluna seçilmiş; 1988-1998 yılları arasında genel sekreter, 1998-2003 yıllarında federasyon başkanı olarak görev yapmıştır. Bugüne kadar federasyonun onursal başkanı unvanını taşımıştır. 1997 yılında Hacettepe Üniversitesi İnsan Hakları ve Felsefesi Araştırma ve Uygulama Merkezi'ni kurmuş

ve 2005 yılına kadar bu merkezin müdürlüğünü sürdürmüştür. 2006 yılında Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları ve Felsefesi Araştırma ve Uygulama Merkezi müdürlüğüne atanmış ve 2 Ekim 2026'ya kadar bu görevde kalmıştır. Ayrıca Koç Üniversitesi mütevelli heyetinde yer almıştır. 2015 yılında ODTÜ tarafından kendisine "Senato Özel Ödülü" verilmiştir.

İoanna Kuçuradi, aralarında Türkiye Felsefe Derneği (kurucu üye, 1974-1980 arasında genel sekreter ve 1980'den itibaren başkan), Afro-Asya Felsefe Derneği (2010'dan itibaren başkan), Uluslararası Felsefe Dernekleri Federasyonu (FISP, 1983'ten itibaren yürütme komitesi üyesi, 1988-1998 arasında genel sekreter, 1998-2003 arasında başkan, 2003-2008 arasında eski başkan ve 2008'den itibaren onursal başkan), Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İnsan Hakları Yüksek İstişare Konseyi (1994-1996 arası başkan), Uluslararası Felsefe Enstitüsü, Paris (2014-2017 yılları arasında başkan ve o tarihten itibaren onursal başkan), Türkiye İnsan Hakları Ulusal Danışma Konseyi (2002-2005), Avrupa Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı İzleme Merkezi, Viyana (Gözlemci, 2004-2007) ve BM İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Türkiye Milli Komitesi (1997-2005 arası başkan)'nin bulunduğu çeşitli dernek ve kuruluşlarda görev almıştır.

Felsefesi

·Etik, insanların duygularına göre uygulanmaz. Göreceli de değildir. Doğru görülmüş değerleri bilgiye dayandırmak suretiyle kabul edilmelidir.
·İnsan eylem ve davranışlarını kalıplara uydurmak yanlıştır. İçinde bulunulan anda ne gerekiyorsa ona göre değerlendirme yapmak uygun olandır.
·Bir kişiye dışarıdan bakarak değer atfetmek ile onun sahip olduğu hakiki değeri anlamak arasında fark vardır.
·Eğitimin amacı, insanlara sadece meslek kazandırmak ya da o meslekle ilgili bilgi vermek olmamalıdır.
·Eğitim, kişinin kimliğinin bilincinde olmasını sağlamalı, kişi de kimliği sayesinde akıl ve erdem ile yaşama yolunu seçmelidir.
·İnsan hakları, hukuka bağlı kurallar değildir. İnsan hakları mutlak ve devredilemezdir.
·Hak ihlalleri ve şiddetin nedeni, değer bilgisizliğidir.

Eserleri

- Perdenin Arkası -Şiirler- (1962)
- Max Scheler ve Nietzsche'de Trajik (1965)
- Nietzsche ve İnsan (1966)
- Schopenhauer ve İnsan (1967)
- Liselerimizde Felsefe Öğretimi (1969)
- İnsan ve Değerleri: Değer Problemi (1971)
- Etik (1977)
- Sanata Felsefeyle Bakmak (1980)
- Çağın Olayları Arasında (1980)
- Uludağ Konuşmaları – Özgürlük, Ahlâk, Kültür Kavramları (1988)
- Yüzyılımızda İnsan Felsefesi – Takiyettin Mengüşoğlu'nun Anısına (1997)
- Ahlak Etik ve Etikler (2019)

Çevirileri

- Pratik Aklın Eleştirisi (Kant'tan, 1980)
- Ahlâk Metafiziğinin Temellendirilmesi (Kant'tan, 1981)
- Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafiziğe Prolegomena (Kant' tan, 1983)

Üye olduğu kuruluşlar

- Türkiye Felsefe Kurumu (1979'dan beri Başkan)
- Klasik çağ Araştırmaları Kurumu
- Türk Sosyal Bilimler Derneği
- Unesco Türkiye Millî Komisyonu, İnsan Bilimleri Komitesi (Mart 1997'ye kadar)
- Alman Kültür Merkezi (Ankara)
- Fédération Internationale des Sociétés de Philosophie (1983'ten beri Yönetim Kurulu Üyesi, 1988-1998 yıllarında Genel Sekreter, Ağustos 1998'den beri de Başkan)
- Afro-Asian Philosophy Association (Asya için Başkan Yardımcısı)
- Greek Philosophical Society (Ömür boyu üye)
- Institut international de philosophie (Paris)
- Humboldt Bursiyerleri Derneği
- Birleşmiş Milletler Türk Derneği
- Atatürkçü Düşünce Derneği
- Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı
- T.C. Başbakanlık İnsan Hakları Başmüşavirliği, İnsan Hakları Yüksek Danışma Kurulu (Kurulduğu Ekim 1994'ten, kaldırıldığı Mart 1996'ya kadar Başkan)
- International Council for Philosophical Inquiry with Children
- World Futures Studies Federation
- International Academy of Humanism
- Centre de Recherches Interdisciplinaires en Bioéthique (Onursal Komite Üyesi, Brüksel)
- Türkiye İnsan Hakları Vakfı Etik Komitesi (Başkan)
- İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Ulusal Komitesi (Başkan)
- PEN Türkiye Merkezi Onur Üyesi (17 Kasım 2011'den bu yana)

Ödülleri

- Goethe-Madalyası (1996)
- 2024 - Cumhuriyetin Aydınlık Yüzleri[7]
- Onursal doktor, Girit Üniversitesi, Yunanistan (1996)
- Türkiye Bilimler Akademisi Ödülü (1996)
- Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Başarı Ödülü (1994-1995 ve 1995-1996 Akademik Yılları)
- Onursal doktor, Universidad Ricardo Palma, Lima, Peru (2000)
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Özgürlüğü 1999 Ödülü (2000)
- Grosses Verdienstkreuz des Verdienstordens der Bundesrepublik Deutschland Almanya Liyakat Nişanı Şövalye Komutanı (2001)

- Mansiyon Ödülü, UNESCO İnsan Hakları Eğitimi Ödülü (2002)
- Huésped Ilustra de la Ciudad de La Habana (2002)
- Mustafa N. Parlar Bilimsel Başarı Ödülü, Parlar Vakfı Bilim Ödülü, Ankara, Türkiye (2003)
- UNESCO Aristoteles Madalyası (2003)
- Diyarbakır Tabipler Birliği Barış, Dostluk ve Demokrasi Ödülü (2004)
- Laik Hümanizm Konseyi Gezegensel Hümanist Filozof Ödülü (2005)
- Onursal Üye, Türkiye Bilim Akademisi Topluluğu, İstanbul (2015)
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) tarafından her yıl 10 Nisan Laiklik Günü'nde verilen "Çağdaş Yaşam Cumhuriyet Ödülü
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, 19 Nisan 2024'te Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği'nin ''Aydınlanma Onur Ödülü
- Felsefe ve insan hakları konusundaki çalışmalarıyla Aydın Doğan Vakfı tarafından 2024 yılı ''28. Aydın Doğan Ödülü''

Prof. Dr. İoanna Kuçuradi'nin ardından Felsefeci Belgin Önal, ICT Başkanı Dr. Felsefeci Celale Esra Algan, Maltepe Üniversitesi Felsefe Bölümü Doktora Öğrencisi, Gazeteci, Editör, Genel Yayın Yönetmeni, Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde Uzman Elif Narin Hamidi, Direktör, Felsefi Danışman Yrd. Doç. Dr. Erden Miray Yazgan Yalkın, Maltepe Üniversitesi İTBF Felsefe Bölüm Başkanı Prof. Dr. Güncel Önkal, Milli Sporcu Nazan Arıcan ve Görence Felsefe/Sanat Dergisi Yazı İşleri Müdürü, Yazar, Şair, Fotoğrafçı, Felsefeci, Dr. Ecz. Yelda Akıllıgöz'ün satırlarına yer verdik;

Prof. Dr. İoanna Kuçuradi Hocamızın Ardından Tören - Veda Konuşması / 4 Ekim 2026

Sayın Konuklar,

Felsefe Bölümümüz adına duygu ve düşüncelerimizi paylaşmak isterim.

2006 yılından bu yana Bölümümüz öğretim üyesi olarak aramızda bulunan hocamızın bugün, 4 Ekim doğum günüdür. Her yıl olduğu gibi bu yılda da doğum gününü kutlamayı planlarken şimdi bugün burada Prof. Kuçuradi'yi 90. yaş gününde ebedi istirahatine uğurluyoruz.
Doğum günün kutlu olsun sayın hocam, elbet düşüncelerin düşünüldükçe yeniden ve yeniden doğacaksın!
Kuşkusuz o, istirahat etmek nedir hiç bilmedi. Dinlenmesi telkin edildiğinde çalışmakta daha çok ısrar etti. Son ödül töreninde dile getirdiği "İnatla umutluyum" ifadesinde olduğu gibi asla vazgeçmez, çalışmadıkça rahatsız ve mutsuz olurdu. Umudu insanlığın geleceği, inadı felsefe yapmaktı.
O nedenle başkaldırıdan felsefeye ve felsefeden başkaldırıya giden yolları ömrü boyunca işledi. Çare felsefedeydi. Dış dünyanın gündemi, çağın kötülükleri onu düşündürür ancak umutsuzluğa ve durgunluğa itemezdi.

Sürekli açık tuttuğu kapısından içeriye bir bakış atan herkes, çalışma şevkinin masasının kalabalığında vücut bulduğunu rahatlıkla görebilirdi.
Biz hocamızdan, doğru bildiğimizi sandığımız yanlışları öğrendik. Kavramlara ısrarla soru sormayı, açığa kavuşturmayı, ayrımları gözetmeyi öğrendik.
Hocamızdan çağın moda deyiş ve eğilimlerine bir anda kapılmamayı, temkinli olmayı öğrendik.
Kavramları gerekçelendirerek düşünceyi, düşünceyi değerlendirerek eylemi düzeltebileceğimizi bize aşıladı.
Yozlaşma ile cehalet arasındaki bağı koparmak için inatla ve iyimser biçimde bilgeliği savunmayı öğrendik. Bu savununun sadece akademinin duvarları arasında değil kamu yaşamında felsefeyi genişleterek gerçekleştirilebileceğini onun deneyiminde kavradık.
Felsefenin iyiyi, doğruyu, güzeli gösterme gücünün sadece felsefe metinlerinde değil edebiyatta, sanatta işlenerek kitlelere açıklanabileceğini gördük.
Prof. Dr. İoanna Kuçuradi, Urfalı çocuğun telaffuzuyla İYİ ANA olarak adeta Sokrates'in ebeliğini çağın sorunları karşısında "insan onuru", "insan hakları", "etik bilinç", "değerler" başlıklarında kullandı. Felsefe eğitiminin çocuklar için felsefe olarak uygulanmasında Türkiye'de öncülük etti.
Bölümümüzde UNESCO Felsefe ve İnsan Hakları Kürsüsünün temsiliyeti, ve de Türkiye Felsefe Kurumu paydaşlığında, Türkiye'de felsefeyi buluşturmaya, kurumsallaştırmaya ömrünü adadı. Bu toprakların felsefenin ana toprağı olduğuna özgüvenle, bilerek, tarih bilinciyle sarılmayı öğretti.
Hocamız ardında bize büyük bir görev bıraktı: İnsan onurunu korumak.
İnsana güvenmekle düşüncesini başlatırdı.
Düşünerek, doğru değerlendirerek sadece kendimiz için değil tüm insanlık için iyiyi eylemek ve bu yolda felsefe yapmak...
Onun benimsettiği bu görev adına hocamızın anı ve yapıtları rehberliğinde bizi hayat durdurana dek çalışmaya devam edeceğiz. Bu mirasa sanırım meslektaşları ve öğrencileri olarak ancak böylelikle layık olabileceğiz.
Felsefe biterse düşünce biter düşünce biterse insanın hayatı biter. Kuçuradi bunu göremeyen gözlerde felsefenin gör dediğiyle, duymak istemeyen kulaklarda inatla yankılanacaktır.

Hepimizin başı sağolsun.
Saygılarımla.

Prof. Dr. Güncel ÖNKAL
Maltepe Üniversitesi İTBF Felsefe Bölüm Başkanı

Felsefeyle barışık yaşamak...

Metin Hakyeri'nin
Prof. Dr. İoanna Kuçuradi ile
Cumhuriyet Gazetesi'ndeki röportajı

Sevgili İoanna Hocam,

“Tuzak ol bir ölüme, denizler gibi, var git çoğala çoğala” Metin Altıok
Yeni yaşınızı başkalarıyla kutluyorsunuz artık. Üzgünüz. Yoksunuz.
Bizler hiçin bekçileri olarak Kant’ın maksimlerinden ruhumuza varlık biçimlendiremiyoruz bu topraklarda. Yok gibiyiz. Sol yanımız göçük.
“Kendinizi nasıl bilirdiniz?” diye sorsa ölüm, “Bu soru üzerine bir daha düşün“ diyeceğinizden eminim. Kendini yeniden yoğurup yaratandınız.
Felsefe ölmekten doğmuştur yaşamaktan ziyade. Ölümü de yaşamı da asaletle karşılayan biri vardıysa o da sizdiniz. Kendiniz ne iseniz o olmaya devam ettiniz. Hayatı, çelik gibi sabrınızla, çalışkanlığınızla ve düşündüğünüz gibi eyleyerek nakışladınız. İncelikle ve zarafetle.
Bilgeliğiniz ise gözümüzün yettiğinin ötesindeydi. Bu dünyadan geçmediniz. Yokluğunuzu, tevazu ile ustalıkla oyup emanet bıraktınız.
Hoş geldiniz bu dünyaya. Gittiğiniz yer neresiyse oraya da hoş geldiniz. Sizi tanıyıp da sevmeyen hiç kimse olmayacaktır eminim. Siz hepimize hoş geldiniz.
Uğurlamaya değil, hatıramızı kucaklamayadır bu kelimeler.
“İnsan nasıl olunur”, gösterdiniz. Olmamak mahcubiyettir bize artık. Ölüm ne ki, dönüp onun gözlerine bile bakmadınız. Ne de olsa insan her zaman ölümle karşılaşmıyor. Çalışıp yürüdünüz hep. Gerçekten ne istediğinizi bildiniz. Bu ne büyük bir görme, anlama biçimidir, hayranlıkla izlediğimiz.
Gerçeği yorumlama biçiminizi her daim, hayranlıkla izlemişimdir kendi adıma. Varlığınızla değer yaratandınız.
Bize ne söylemek istediniz? İnsana karşı sorumlu olmak gibi, bir dert bıraktınız içime hep dönüp yerinde mi diye bakıp duracağım.
Ölürken ölümsüz nasıl olunur, onu da gösterdiniz. Anlatmak yetmezdi çünkü.
Siz bize 88 mezuniyet konuşmanızda, Simurg aynasında kendi suretimizdeki ölümlülüğü de gösterdiniz. Ayna olmak, İoanna Kuçuradi olmaktı.
Kendi hayatı ve hatalarımı seçerken içinde sizin olduğunuz evetlerimi de hayırlarımı da topladım. Tüm sorular, kavramlar yeşile dönüşmüşlerdi sırlı aynada.
Dünyanın, tüm zamanların Ekimi bu Ekime toplanmış gibi. Kurtuluş hocam, siz...

Ayrılık, güneşin kuzeyde olmasıydı. Biraz ferahlık beklentisiydi bu. Ama beklentilerin içleri bomboş bulutlar olduğunu sonradan anlayacaktım. O güneşin nerede olursa olsun ışık oklarını etime batırdığında. Her iç çekişte inip kalkan göğsüme batan hüznün acılarını tattıkça. İnsan acıyı da taşıyordu. Tadıyordu. Tanışıyordu yeniden yeniden. Derisini yüzüp çıkaramadığı gibi, içinde daralıp küçülüyordu her kuzeye bakışta. Kol kola yürümenin neşesi yoktu artık. İnsan kendisiyle dolaşıyordu bir başına kederle. Bütün yönlerin yabancısı olmak gibi.

Tüm dalları rüzgârda kırılmış ağaçların gürültüsüydü olup bitenler. Bitmeyenler.
“Yine de ara vermeden
Başka kimde daha çok var oluruz?
Bizle sonsuz olan geçip gider.
Sen var ol, sen ağız, onu hep duyalım diye,
sen, bizi sözliyen: sen var ol.” Rilke
Yarın ne kadar sürecek hocam? Sonsuzluk ve bir gün mü?
İsmini unuttuğum tüm duygularımla…

Belgin ÖNAL / Felsefeci
2 Ekim 2026

Ve nihayet tin, çocuk olur...
Nietzsche’nin ‘’Böyle Söyledi Zerdüşt’’ eserinde tin, üç dönüşümden geçer: Deve, aslan ve çocuk.

Çocuk, masumiyettir; unutuştur, yeni bir başlangıçtır, kendi kendine dönen bir çarktır. En önemlisi, yaratıcı bir ‘’kutsal evet’’tir.

Çünkü çocuk, devenin sırtlandığı değerlerin ağırlığını ve aslanın başkaldırısını aşarak yaşamı yeniden olumlayan; kendi oyununu kuran, kendi değerlerini yaratan ve varoluşa yeniden ‘’Evet’’ diyebilen tindir.

Bir ömür boyunca insanın değerini, değer bilgisini ve insan olmanın anlamını sorgulayan; düşünceleriyle ve yetiştirdiği öğrencilerle yeni düşüncelerin doğmasına, kendi değerlerini yaratmasına imkan açan bir filozof...

Öğrencisi olarak ondan öğrendiğim en kıymetli hazine, insanın değerini bilmenin ve korumanın, her şeyden önce bir düşünme ve yaşama meselesi olduğudur.

Bazı düşünceler, onları düşünenlerin ömrünü aşar. Bazı insanlar ise ardında, dünyaya yeniden bakabilmemizi sağlayan bir ışık bırakır.

Sizi tanımak ve öğrenciniz olmak büyük bir onurdu.

Kuçuradi hocamın düşünsel mirasının ışığına uçan tüm pervaneler aşkına saygıyla, sevgiyle ve minnetle...

Başımız sağolsun...

Çok üzgünüm.

Dr. Felsefeci Celale Esra ALGAN
ICT Başkanı

Ölüm her ne kadar dünyanın gerçeği olsa da; kayıplarımız karşısında üzülmememiz mümkün değil. Yakınlarımızla birlikte özellikle topluma mal olmuş, toplumu değiştirmiş, fikirleriyle öncülük etmiş kıymetli insanların kaybı karşısında yaşadığımız acı da sonsuz.

''Hayat bazen kıvamını yitirir, alışılagelmişin tersine sürükler sizi. Canınızın yongası ilan ettiğiniz her şeyi kendi bağrına basar birer birer. Yüreğinizin ortasına mahşer gibi çöker meltem zannettikleriniz. Güneşin altında erir umutlarınız ya da bir kuşun kanatları arasına sıkışır ve bir yumruk yüreğe acılarla zapt edilir, kurtaramazsınız. Ellerinizin ayası boşlukta kalmıştır artık, isteseniz de bir dala tutunamazsınız. Ne zaman yürek kanar ve kan salar kendini organlara, umutlar da o zaman gönüllere taht kurar. Acı, hayatın başlangıcıdır. Onun bir komutuyla ayaklanır yaşananlar ve yaşanacaklar. Acılarla tetiklenen yaşam, mutlaka bir gün yol bulacaktır umutlara'' (En Uzun Gece – Yelda Akıllıgöz).

Prof. Dr. İoanna Kuçuradi ile ne kadar çok sohbet ettim felsefe öğrenimim esnasında. Toplantılarına katılırdım. Vermiş olduğu ödevleri yapardım. İoanna hocam, ''*Bir şeyin gerçekleşebilmesi için, onu içtenlikle istemek şartsa da yetmez; bilgi de gereklidir, şarttır.*'' der. Bana da ödevlerimden sonra ''S*en bu yazıyı yazmayı çok istedin, çok da iyi yazdın*'' derdi. Yapıcı yorumlarıyla mutlu olurken; iltifatına da nail olurdum.

Son görüşümde ellerini tuttum, yanaklarından öptüm, sohbet ettim. İyi ki tanıdım, iyi ki dinledim, iyi ki okudum… Tevazu sahibi, zarif, asil duruşlu bir hanımefendinin o renkli ışıl ışıl gözlerindeki muhteşem sevecenliği ve adeta karşısındakini pür dikkat dinleme arzusuyla birlikte anlayabilme çabasının sonsuz telaşını hissettim. Zihin edimini adeta gözlerinden okuyabiliyordum. Çünkü konusu insandı, anlatmak istediği insana verilen değerdi. İfade etmek istediği her şey büyük bir sessizlik içinde yüzüne yansıyordu. Mimikleri durağandı. Sadece belli bir noktaya tepkisiz bakıyor ve sanki sadece gözleri bütün evreni kucaklamış ta bütün mesajları sonsuzluğa iletiyormuş gibi hareket ediyordu. Pür dikkat dinlemek ya da ''Kuçuradi'' farkıyla dikkat kesilmek böyle bir şey olmalıydı. Sessizliğe karşı öyle bir pozitif enerji gönderiyordu ki; sanki ikimiz de metafizik dünyada konuşuyor, anlaşıyorduk. İşte son karşılaşmamız böyle gerçekleşmişti. Karşılaşma diyorum; çünkü mucizevi bir şekilde, İstanbul'dan ve Ankara'dan gelen iki kişinin bambaşka bir noktada buluşmasıydı bu. Mucizevi; çünkü bir Ankaralı, Türkiye Felsefe Kurumu'nun toplantısına İoanna Hoca geliyor diye hazırlık yapmıştı ve İoanna Hoca da İstanbul'dan o saatlerde Ankara'da toplantıda olacaktı. Fakat ikimiz de o saatte Ankara'nın amaçtan çok uzak bir binasında, bir asansör önünde kendimizi buluvermiştik. Keşke hala aramızda olabilseydi.

İoanna Kuçuradi hocamızı sonsuzluğa uğurladık. Acımız büyük. Kendisini mirasıyla; bizlere bıraktığı düşünceleriyle ve eserleriyle yaşatacağız.
Değerli hocam, sizi her daim özleyecek, hatırlayacak, öğretilerinizi yaşamımın belirleyicisi olarak benimseyecek ve örnek alacağım.

Sonsuz sevgi ve saygıyla.

Dr. Ecz. Yelda AKILLIGÖZ / Felsefeci
3 Ekim 2026

Sevgili Ioanna Kucuradi'ye e-posta yoluyla randevu talebinde bulunmuştum. Büyük bir nezaketle yanıt vererek randevu isteğimi kabul etti.

Onu hayatımda ilk gördüğümde üzerinde yeşil bir hırka vardı. Görüşmeye gittiğimde de üzerinde yine yeşil bir hırka vardı. Bu benim için çok anlamlı ve duygusal bir tesadüf oldu.

Yanına giderken, hediye kabul etmeyeceğini düşündüğüm için sadece bir çiçek götürmüştüm. Ancak çok sevdiğim bir arkadaşımın el emeğiyle ördüğü yeşil bir yeleği de ona vermek istiyordum. Ona, kendisine emrivaki yapmak istemediğimi, eğer uygun görürse bir sonraki gelişimde bu yeleği getirmek istediğimi söyledim. O da gülümseyerek, kendine özgü o zarif tavrıyla, "Tabii tabii, bakarız bakarız" dedi.

Yanımda kitaplarını da götürmüştüm; imzalamasını rica edecektim. Fakat kendisi, parayla alınan bir kitabı imzalamayacağını, bana kendi kitaplarından hediye edeceğini söyledi. Kendi kitaplarından seçerek çıkardı, imzaladı ve bana hediye etti.

Onunla geçirdiğim o kısa sohbet, benim için yalnızca bir görüşme değil; büyük bir deneyim, büyük bir onur ve hayatım boyunca taşıyacağım çok özel bir anı oldu. Bugün onu kaybettiğimizi öğrenmek tarifsiz bir üzüntü verdi. Ama geriye, sesi, gülümsemesi, yeşil yeleği, imzalı kitapları ve o güzel sohbetin hatırası kaldı.

Kendisini tanımış olmaktan büyük bir gurur ve minnet duyuyorum. Sevgiyle, saygıyla ve çok özel bir hatıra olarak anacağım."

Nazan ARICAN
Milli Sporcu

İoanna Kuçuradi'yi minnet ve rahmetle anıyoruz.

İnsan, insan onuru ve insan hakları üzerine düşüncesiyle yalnızca ülkemizde değil, uluslararası felsefe dünyasında da derin izler bırakmış, yaşamını insanı anlamaya ve insan haklarının evrensel değerini düşünsel ve akademik bir sorumlulukla savunmaya adamış kıymetli bir filozof ve değerli bir hocamızdı.

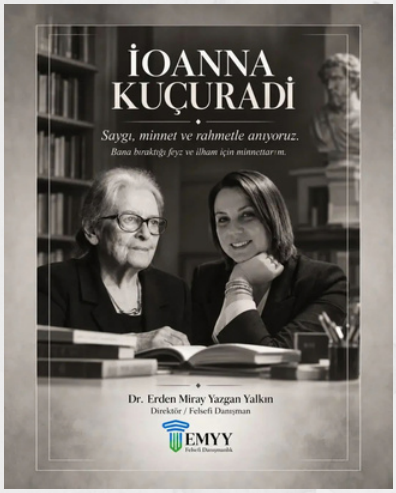
Bizim için İoanna Kuçuradi'yi özel kılan yalnızca düşünsel mirası ve insan hakları alanındaki eşsiz katkıları değildi.

Kendisinin tarafımızdan gönderilen kitaplarımız için teşekkür etmek üzere hiçbir aracı koymadan, bizzat kendisinin arayıp teşekkür edecek kadar zarif ve yüce gönüllü bir insan olması hafızamızda daima ayrı bir yerde kalacaktır.

Bir filozofun büyüklüğünün yalnızca ortaya koyduğu düşüncelerle değil, insana dokunuş biçimiyle de ölçülebileceğini bize bir kez daha hatırlatan bu kıymetli hatırayı minnetle taşıyoruz.

EMYY Felsefi Danışmanlık olarak düşünceleriyle yol gösteren, insan onurunu merkeze alan ve ardında çok değerli bir düşünsel miras bırakan hocamızı saygı, minnet ve rahmetle anıyoruz.

Kendi adıma ise kendisinden öğrendiğim her şey için kendisine sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bir kadın filozof olarak açtığı düşünsel yolda, onun izinden aldığım feyz ve ilhamla insan hakları, hayvan hakları, kadınlar ve çocuklarla felsefe alanlarında çalışmalarımı sürdürmeye ve felsefeyi yalnızca teorik bir düşünme alanı olarak bırakmayıp, hayatın içinde karşılık bulan bir düşünme ve danışmanlık pratiğine dönüştürmeye devam edeceğim.

Onun insanı merkeze alan felsefe anlayışından aldığım ilhamla, felsefi düşüncenin insan hayatına dokunabileceğine ve dünyayı daha iyi anlamanın yanı sıra, daha insanca bir yaşam kurma çabasına da eşlik edebileceğine inanıyorum.

Bana bıraktığı feyz ve ilham için minnettarım.

Düşünceleri yolumuza ışık tutmaya devam edecek.

Yrd. Doç. Dr. Erden Miray YAZGAN YALKIN
Akademisyen, Direktör, Felsefi Danışman
(EMYY Felsefi Danışmanlık Ltd.)

Felsefe, düşünme biçimidir. İnsanlığın yarattığı bütün değerleri muhakeme ederek; neden, niçin ve nasıl sorularına yanıt arar. Sonra da kendi çağına ve gerçekleşen gelişmelere göre onları yorumlar ve önermelerde bulunur. Bu düşünceler insanlık tarihinin kültürel mirasıdır. İnsanlığın gelişmeleriyle paralel olarak güncellenir. Güncellenmesi gerekir. Bugün kavramsal sanat bu güncellenmenin temsilcisidir. İnsanlık felsefe kavramını bulmadan önce, onun yaratıcı düşüncesi sanat olarak anılıyordu. Felsefe, ilkel insanda beynin düşünce sistemine yüklenen görme, işitme, dokunma, koku ve tat alma organları ile kaydettiği bilgilerin, süreç içinde olgunlaşması ve yaşamda denenmesi ile ortaya çıkan yaratıcı sonuçların incelenmesini temsil etti. Ancak, beynin bu sürecin öncesindeki faaliyetinin ismi de SANAT olarak tanımlandı. 17.yy da klasik Alman filozofu Schelling, sanat kavramını, teori ve pratiğin titizlikle gerçekleştirilmesi olarak tanımladı. Rollo May, sanat kavramını insan beyninin yaratıcı düşüncelerinin ismi olarak tanımladı. Sevgili İoanna Kuçuradi ve İlber Ortaylı ülkemizde bu bütünselliğin en somut temsilcileri oldular. Yaşama sanatının anlaşılması ve uygulanmasının savunucuları, öğreticileri oldular. Bu kültürel mirasın gelişmesi ve geliştirilmesi için yol gösterdiler. Mirasları, geleceğe yol göstermeli, bu sorumluluğu sağlayacak kuşaklar tarafından unutturulmadan geliştirilmelidir.

Tamer LEVENT
Oyuncu, Yönetmen, Sanat Yönetmeni, Yazar

ÖĞRETMENİM KUÇURADİ'YE MEKTUP

"Birbirimizi sevdikçe ve sevgimizi sürekli hatırladıkça, hiç yok olmadan ölebiliriz. Yaratılan tüm sevgi orada kalır. Tüm anılar. Varlığına özen gösterdiğin ve sevdiğin herkesin yüreğinde yaşamaya devam edersin." [1]

Mitch Albom

İnsanların robotlaştığı, robotların insanlaştığı bu hadsiz çağda "duygular" en sığınılacak yer gibi geliyor bana Hocam. Hem sen diyorsun ya "duygular tukaka değil": değil tabii. Hatta insanın insan olduğunu gösteren en ayırt edici özelliklerinden biri bana kalırsa. Çünkü sevgi, saygı, güven, minnet de birer duygu ve dahası birer değer. İşte insan olmanın değerinin bilgisine sahip kişilerin hissettiği, yaşadığı bu duygular etik ilişki değerleridir, *değerlilik yaşantıları*dır. Sen şöyle söylüyorsun: "bir kişinin başka *belirli* bir kişiyle ilişkisinde yaşadığı değerlilik yaşantılarıdır: bir kişinin başka bir kişiye yaşattığı *tortu bırakan* yaşantılardır" [2]. İnsanın değerinin bilgisine sahip, etik kişilik özelliklerine sahip kişiler (özgür kişi) arasında yaşanabilir böylesi mucizevi bir etik ilişki. Bunun için de o iki kişinin, yani güven duyan bir insanla güvenilir bir insanın mucizevi karşılaşması gerekir. Şanslıydım ki mucize gerçekleşti. Bu karşılaşmayı kaçırmadık, çünkü bazen öylece yanından geçip gidebiliyor insan.

---

[1]Albom, M. (2024). *Öğretmenim Mori ile Salı Buluşmaları/Hayattaki En Büyük Ders*. Çeviren: Burcu Gezek Harbert, İstanbul: Boyner Yayınları, 23. Baskı.

[2]Kuçuradi, İ. (2011), *Etik*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları, 5. Baskı, s. 185.

Çünkü mucizeler gözle görülmez. Ya da çok sevdiğin/çok sevdiğim Küçük Prens gibi söylersem "Gerçeğin mayası gözle görülmez" [3], "En iyi, yüreğiyle görebilir insan. Gözler asıl görülmesi gerekeni göremez" [4]. Gören gözlere sahip olmanın insanın değerinin bilgisine sahip olmakla çok yakından ilgisi var ve belli ki Küçük Prens bunu biliyor.

Hani tilki ile Küçük Prens arasında geçen bir diyalog var ya Hocam, adeta insan olmanın sırrını çözen ve sorumluluğun ne demek olduğunu resmeden bir diyalog... Hani artık ayrılık vakti gelip çattığında tilki, "İnsanlar bu hakikati unuttular. Ama sen unutmamalısın. Bir şeyi evcilleştirdin mi, sorumluluğu sana ait olur. Gülünden sorumlusun yani..." dediğinde Küçük Prens unutmamak için "gülümden sorumluyum" [5] diye tekrarlıyor ve yoluna devam ediyordu ya… Küçük Prens, evcilleştirip düzenli olarak suladığı, özenle koruyabilmek için cam bir fanusa yerleştirdiği, esen yelden korumak için önüne perde gerdiği, sızlanmalarına, böbürlenmelerine ve hatta suskunluklarına kulak kesildiği sevgili gülüne karşı sorumluydu artık. Tilki, insanın insandan sorumlu olduğunu gösteriyordu aslında bize ve sorumlu olmak insanın değerinin korunmasını sağlamakla ilgiliydi. Burada tilkinin "evcilleştirme" dediği de, senin "etik ilişki" dediğin şeye denk geliyor sanki Hocam.

Etik kişilik özelliklerine sahip olmak ile "insan olmak", "insanlaşmak" arasında bir bağ var. Ne var ki "insan olmak" deyince çok basit ve kolay bir şeyden söz edildiğini düşünüyor çoğu insan. Yani evet, savaşmaktan, bir insanı ya da hayvanı öldürmekten, bir çocuğun kalbini kırmaktan daha zor olmasa gerek. Ama zaten insanlaşma yolculuğunda yol kat edemeyenler; hırslarının, çıkarlarının, arzularının kölesi olanlar savaşlar başlatıyor, canlar alıyor, kalpler kırıyor. Vesselam zor iş insan olmak, herkesin harcı değil. Geçmişten bugüne filozoflar boşuna "insan nedir?" sorusu üzerine enine boyuna düşünüp durmuyor herhalde. Çok iyi hatırlarsın Hocam: Nietzsche *"İnsan göreceli olarak, en bozuk yapılı hayvan, en hastalıklı hayvandır"* [6] diyordu *Deccal'de. Zerdüşt'e* de şu sözleri söyletiyordu: *"Yeryüzünün bir derisi var dedi Zerdüşt, ve derinin hastalıkları var. Örneğin, bu hastalıklardan birinin adı –'insan'dır"* [7].
İşte böyle de karanlık bir varlık insan ve tam da bu yüzden aşılması gereken bir varlık. O hastalıklı deriyi iyileştirmek için kendimizi aşmak ve oldurmak zorundayız. Çünkü bir oluş varlığıyız, olmaya mahkûmuz. Senden aldığım Nietszsche, Schopenhauer, Kant, Platon derslerinde ne çok şey öğrendim insana dair, insan olmanın anlamına dair. Olma uğraşına devam ediyorum Hocam.

---

[3]Saint-Exupéry, A. de (2011). *Küçük Prens.* Çeviren: Cemal Süreya ve Tomris Uyar, İstanbul: Can Çocuk Yayınları, s. 84.

[4]Saint-Exupéry, A. de (2011), *Küçük Prens,* çeviren: Sumru Ağıryürüyen, İstanbul: Mavibulut Yayıncılık, 20. Baskı, s. 74.

[5]A.g.e. s. 74.

[6]Nietzsche, F. (2017). *Deccal/Hristiyanlığa Lanet.* Çev. Oruç Aruoba, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, s. 25.

[7]Nietzsche, F. (2022). *Böyle Söyledi Zerdüşt.* Çev: Mustafa Tüzel, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları, 29. Baskı, s. 128.

Bu olma uğraşında, sevgi, saygı, minnet, gibi duyguların da ayrı bir yeri, önemi, payı var. Bu duygular ki *belirli bir kişiye* karşı duyulan "değerlilik yaşantıları"dır ve öylece yok olup gitmezler insanın kalbinden. Bak Hocam, "sevgi" için ne diyordun: "insan olmanın değerini bilen bir insanın, bu değeri insanlarda korumaya çalışan bir insanla ilişkisinde, onun eylemlerini doğru değerlendirme sonucu yaşayabileceği yaşantıların tortusudur" [8]. Böylesi bir sevgi doğrudan değer bilgisiyle ilgilidir, emektir elbette. Selvi Boylum Alyazmalım'ın "Sevgi neydi? Sevgi emekti" diyen Asya'sı da böylesi bir sevgiden bahsediyordu sanırım.

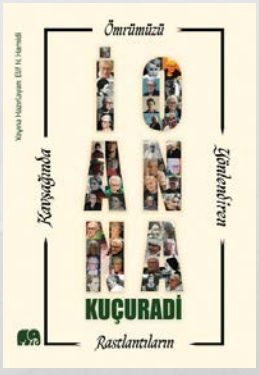
Peki "güven" neydi? Güven de kurulan, yapılan, oldurulan, emek isteyen bir değerdi. Sen şöyle tarif ediyordun güveni: "etik kişi değerlerini bilen bir kişinin ilişkide olduğu diğer kişinin birçok eylemini doğru değerlendirmesi sonucu, o kişinin değersiz bir eylemde bulunamayacağından emin olmasının yaşattığı yaşantıdır" [9]. Güven duyan bir insanla ve güvenilir bir insanın birbirini bulmasıydı bizim rastlaşmamız. Değersiz bir eylemde bulunmama çabasıyla kayayı tepelere doğru taşımaya devam edeceğim Hocam. Yüzünü kara çıkarmayacağım.

Sana bu satırları yazarken aklıma Mitch'in ölüm döşeğindeki öğretmeni Mori ile yaptığı "salı buluşmaları" geliyor. Mori, öğrencisine "Birbirimizi sevdikçe ve sevgimizi sürekli hatırladıkça, hiç yok olmadan ölebiliriz. Yaratılan tüm sevgi orada kalır. Tüm anılar. Varlığına özen gösterdiğin ve sevdiğin herkesin yüreğinde yaşamaya devam edersin. (…) Ölüm bir yaşamı sona erdirir, bir ilişkiyi değil" [10] diyordu. İlişkimiz devam ediyor Hocam. Tüm sevgi, tüm anılar, tüm bu tortulu yaşantılar orada, yerli yerinde duruyor: "değerli eylemlerde bulunabilen bir insanın değerli eylemlerde bulunmuş bir insana sunabileceği tek 'ödül' ve tek 'karşılık'" [11] olarak… Evet, kuş ölür. Ama ben uçuşu hatırlıyorum…

Sevgi, minnet ve özlemle…

llüstrasyon: Oğuz Demir ''Ömrümüzü Yönlendiren Rastlantıların Kavşağında:: İoanna Kuçuradi'' adlı kitaptan

Yayına Hazırlayan: Elif Narin Hamidi, Ömrümüzü Yönlendiren Rastlantıların Kavşağında: İoanna Kuçuradi, Ankara: Kuçuradi Felsefe ve İnsan Hakları Vakfı Yayınları, 2024.

[8] Kuçuradi, a.g.e, s. 187.
[9] A.g.e. s. 188.
[10] Albom, a.e.g. s. 175.
[11] Kuçuradi, a.g.e. s. 188.

Gazeteci, Editör, Maltepe Üniversitesi Felsefe Bölümü Doktora Öğrencisi, M.Ü. İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde Uzm. Elif Narin HAMİDİ
20 Ekim 2026

Prof. Dr. İoanna Kuçuradi'den

- *Biz Türkçeyle felsefe yapıyoruz.*
- *Açılan her kapı bir başka kapıyı kapatır hep.*
- *Son zamanlarda sıkça duyuyorum… Dolandırıcı… Ne demektir dolandırıcı…. Ben bunu anlamıyorum… Dolandırıcı birinin etrafında dolanmak mıdır? Yoksa başka birine yapılan oyalama eylemi midir? İnsanımız birine dolandırıcı dediği zaman ben şunu anlıyorum. Sen dolanıyorsun ama beni de oyalıyorsun.*
- *Büyük çapta yaratıcı insan 'benim' diyen insandır.*
- *Geçmiş, belki de aslında daha açığa çıkarılmamıştır.*
- *Bilgisizliğin yarattığı sonuçlar yüzünden acı çekiyoruz. Mesleki eğitimden önce insanlaşma eğitimi verilmeli.*
- *40 dakika boyunca susuzluğa dayanmayı, ihtiyacın karşılanmasını geciktirmeyi öğrenmeliler. Benim kendi deneyim ve gözlemlerine göre şiddetin en temel nedeni kendini tutmayı öğrenmemiş olarak görünüyor. Buna ise çocuklarımızın eğitiminde yanlış olan bir özgürlük anlayışının, -benim 'özgürlükçülük' dediğim anlayışın- önemli bir rol oynadığını düşünüyorum. Olan ihtiyaçlar vardır, bir de duyulan ihtiyaçlar vardır. Sonra ihtiyaç gibi görünen bir şeyin ihtiyaç olmadığının farkına varırsın.*
- *Güneş hem kötü hem de iyi insanların üstünde parlar.*
- *Bütün fikirlere saygı... Benim çok takıldığım bir şey bu. Fikirler saygı konusu değildir, insanlar saygı konusudur, fikirler değerlendirme konusudur.*
- *Bir tek insan hakkı ihlali vardır; o da kişiye farklı davranmaktır.*
- *İnsanları tedirgin eden, olan biten değil, olan bitenle ilgili inandıklarıdır.*
- *İnsanlar "başkalarının yargı gücüne kendi yargı güçlerinden çok güvenliler.*
- *Şu andaki durumuyla dünyamız, biz insanların yarattığı bir dünyadır. Başka türlü de olabilir.*
- *Hayata 'evet' deme aynı zamanda acıya, eksikliklere, açlıklara, ölüme de 'evet' demektir.*
- *Biz şeyleri kendi çıkarımız doğrultusunda değerlendiriyorsak o şeylere değer atfetmiş oluyoruz ki bu o şeylerin gerçek değeri değil. Bir de şeyleri toplumsal, ahlaksal ya da dinsel olarak değerlendiriyoruz, buna da değer biçmek deniyor. Bu da şeylerin gerçek değeri değil.*
- *Beni ilgilendiren hukukun da yönetimin de insan haklarına, açık kavranılmış insan haklarına dayanması.*
- *Bir kişiyi ele veren değer yargıları değil, değerlemeleridir -fiilen yaptıkları, ortaya koydukları, yaşadıklarıdır.*
- *Dünya problemlerine felsefeyle baktığımızda, hangisine bakarsak bakalım, hepsi insan haklarıyla ilgili görünüyor.*
- *Özgür insan, yaratıcı insan, realiteye çevresini ve zamanını yöneten moralin gözlükleriyle bakarak fikir yürütmez; insanlar karşısında yargıç rolü oynamaz.*
- *Kendi kendisiyle hesaplaşarak yaşayan kişi sürekli çıkmazda bulabilir kendini: doğru değerlendirmenin hangisi olduğuna karar verip inanabilmek için her şeyi göze alır.*
- *Yapay zekadan değil de kendimizden korkmalıyız.*

- *O kadar karamsar olmayın. Erdemli olan, erdemli yaşamak isteyen insanlar da var dünyamızda.*
- *Bir kişinin yaşama tarzını değiştirmesi, onun karakterinin değiştiğini göstermez. O, yine aynı insandır; değişen sadece bilgisi, ona aynı hedefe başka yollardan da gidilebileceğini gösteren bilgisidir.*
- *En büyük ihtiyaç, çocuklarımıza bilgiye dayanarak ve bağlantıları görerek düşünmeyi öğrenmelerine; insanlarımıza da her şeyden önce ölmeyi ve öldürmeyi reddetmeyi öğrenmelerine yardımcı olmaktır.*
- *Aslında etik bilgisine çok ihtiyacımız vardır. Bizde etik, şimdi moda olduğu için o kelime kullanılıyor; ama ahlakla karıştırılıyor, yani bir toplulukta geçerli kültür, en geçerli kültürel değer yargılarıyla karıştırılıyor. Oysa etik; bilgilerden oluşan... [Daha aşkın bir şey değil mi?] Aşkın değil. Bilgi, bilgi getirmesi söz konusu.*
- *İnsanlar her şeyi yapmayanlardan, her şeyi yapamayacak olanlardan bile her şeyi bekleyerek yaşıyorlar.*
- *Bir insanı anlamak, onu yargılamadan önce durumunu ve yaptıklarının ardındaki nedenleri kavramaya çalışmaktır; anlamak affetmek değil, gerçeği görmektir.*
- *İnsan onuru sizin başınıza gelene değil; başkasının başına gelen bir olay karşısında sizin nasıl bir tutum sergileyeceğinizle ilgilidir.*
- *Her işin bir boyu vardır. İnsanlar her şeyi yapmak istiyor. Boydaki bir şeyi yapabilmek için önce kendini o boya çıkarmalısın, bu sayede kalite farkı yaratabilirsin.*
- *Ben kimseye nasihat vermem. İnsanların görmesine yardımcı olurum.*
- *İnsanlarla ilgili konularda genellemeden kaçınmak gerekir. Osepitopoli, Aristoteles, genellikle böyle oluyor, hep değil, hep dememek gerekir.*
- *Çok şeye sahip olmak mı, az şeye ihtiyaç duymak mı?*
- *Farklılıklarımızı görüyoruz, aynılıklarımızı görebiliyor muyuz?*
- *İnsanları zorlamadan sevgi örnekleri gösterebilmek ya da saygı, güven ne başarabiliyor?*
- *İnsanlar birçok şeyin farkında değil.*
- *Bilgisizliğin yarattığı sonuçlar yüzünden acı çekiyoruz.*
- *İnsanlar üzerinde pek çok şey söylenir; ama insandan söz edilmez hiç.*
- *Soyluluk insanın nereden geldiğine değil; insanın nereye doğru gittiğine bağlıdır.*
- *Birisinin seni düşündüğünü bilmek önemli bir şeydir, çok sıcacık bir şeydir.*
- *Felsefe dünyayı cennete çevirmese bile çok şeyi değiştirebilir.*
- *Bir adaya düşsem yanıma Küçük Prens kitabını alırım. Dostoyevski de alırım.*
- *Dünyanın en zor şeyi insan ilişkileridir.*
- *Bir şeyin gerçekleşebilmesi için, onu içtenlikle istemek şartsa da yetmez; bilgi de gereklidir, şarttır.*
- *İnsanların robotlaştırılmaya, robotların da insanlaştırılmaya çalışıldığı bir zamanda yaşıyoruz.*
- *Güven duymak için güvenilir bir insanla, güven duyabilen bir insanın karşılaşması gerekir.*
- *İyilik yap denize at. Balık bilmezse halik bilir. Bırak halik de bilmesin.*

YÜZ

Yüzleriniz benim yetmez
yüzümü görmenize.

Geceler boyu çevremde
gündüzler boyu hep,
bakışır durursunuz
bulmak için beni,
kavrar birbirinizin ellerini
bulmak için beni,
soluğunuz rüzgarda
tükeninceye dek.

Yüzleriniz benim yetmez
yüzümü görmenize.

Binerek birbirinizin omuzuna
kollarıma tırmanırsınız arada bir,
dokunursunuz omuzlarıma arada sırada.
Açılıp kapanır gözleriniz kocaman.
Birbirinizde ararken beni
unuttunuz sesinizi
nicedir.

Yüzleriniz benim yetmez
yüzümü görmenize.

KAPI

.....
Hiç olmazsa bilseydik son kapının nereye açıldığını
hep küçülürken güneşsiz, havasız odalar.
Sona yaklaştığımızın belirtisi mi yoksa? Kim bilir.
Nereden dolduruyor bu çavşır kokusu
alaca karanlığı?

Er ya da geç görünecek günün birinde
son kapı.
Er ya da geç.

Prof. Dr. İoanna KUÇURADİ'nin
Perdenin Arkası (1962) adlı kitabından şiirleri.

Anısına saygıyla...

EL

Gitme zamanın geldi.
Birazdan kar
örtecek kıvrık patikayı.
Bütün yönler silinmeden önce.
Seni bekliyorlar oralarda.
-Soluk soluğa yetişmiştin
kapı kapanmadan az önce.

Kaidene bıraktım getirdiklerimi
aranarak karanlıkta.
Su verdin bana, ekmek verdin,
ısıttın donmuş bedenimi
mermer sıcaklığınla.
Ne ki evrenin derinliklerinden dökülen
karanlık sararken bizi,
bunca gece,
göremedim nereye
uzanmıştı elin, dedikleri gibi.

CAMBAZ

Gerilmiş ipin üstünde
yürüyor gözleri bağlı.
Gece yıldızsız, karanlık.
Elleri uzanmış
rüzgarın desteğine.
Kızgın kıyıları düşlerken
dalgaların fısıltısına kulak kabartır.

Seyircisiz gösterisi biterken,
tam iniş anında
durur.
Yeni baştan başlayarak
Seyircisiz gösterisine
yürür
elleri uzanmış.

Uzm. Dt. Derya GÜNCAN

14 Aralık 1977 Tarsus'ta doğdum. 1995 yılında Özel Tarsus Amerikan Kolejinden mezun olduktan sonra İstanbul a taşındım. Lisans, yüksek lisans eğitimini Marmara Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde tamamladım. Çok sevdiğim diş hekimliği mesleğine 2003 yılından beri Bodrum da kendi kliniğimde devam ediyorum. İnsanların gülümsemelerine katkıda bulunma sevdam, mesleğim haricinde de hayatta güzel gördüğüm şeyleri paylaşıp çoğaltmaya çalışarak devam ediyor.
Seyahat etmeyi, farklı kültürler görüp öğrenmeyi çok seviyorum. Güzel sanatların pek cok dalı , doğa ve deniz benim için büyük ilham kaynağı.
Yıllar ve zaman içerisinde gezip gördüklerimi ve okuyup araştırıp biriktirdiklerimi fotoğraflar aracılığıyla birleştirmeye başladım. Benim için fotoğraf anın içindeki cevheri görünür kılmanın ve onu çoğaltmanın en güzel yolu…

Bu dergi aracılığıyla bilmediğim tanımadığım yüzlerin, benim kadrajımla gülümsemelerine vesile olduğunuz için size çok
Teşekkür ediyorum.

Sevgiler

Derya Güncan
Mobil: *532 6379686*

V İ E T N A M F O T O Ğ R A F L A R I

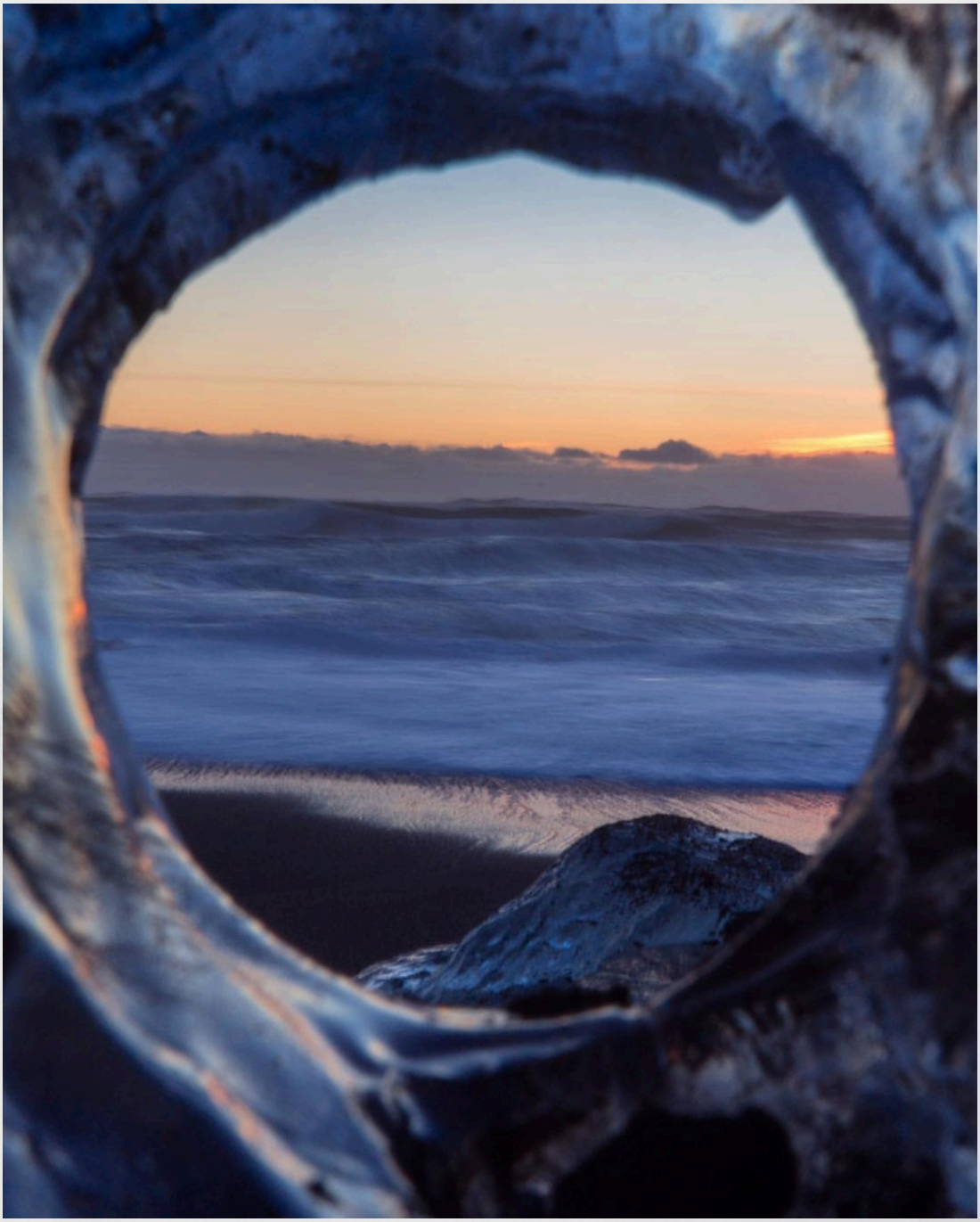

İZLANDA'DAN GÖRSELLER

f: Bilal HUSSAİN

Ece AKTANSEL
(AFIAP)

İstanbul, Anadolu Hisarı doğumlu, iki oğlu, 3 torunu olan bir babaanneyim.

Teknik resim, betonarme, çelik ve dekorasyon ressamlığı dışında, uzun yıllar Anaokulu ve İlk okul öğretmenliği yapıp emekli oldum.

Emeklilik günlerimi, kitap okuyarak, bulmaca çözerek, takı ve maske yaparak, çiçek kurutup boyayarak, örgü örerek, çeşitli materyallerden tebrik kartı yaparak değerlendirdim.
12 yıl çeşitli sitelerde yöneticilik ve editörlük yaptım.
Fotoğraf çekip paylaşmak hobilerimin başında geliyor. Bu sayede birçok arkadaşım ve dostum oldu.

S İ Y A H - B E Y A Z F O T O Ğ R A F L A R

Halil SARIIŞIK

NAMİBYA DOĞASI

Namib Çölü'nde kumullar ve kurumuş bir akasya türü olan Throne Tree (*Acacia erioloba*)

Denizli doğumluyum. Ankara'da yaşıyorum.
Sağlık Bakanlığı'na bağlı kurumda röntgen teknisyeni olarak çalışıyorken 2012'de fotoğraf ile tanıştım.
Fotoğrafa daha çok zaman ayırmak için emeklilik kararı aldım.
AÖF Fotoğrafçılık ve Kameramanlık bölümünü bitirdim.
Halen FOTOGEN ve DEFSAD üyesiyim.

Ümmünisan KANDİLCİOĞLU
(AFIAP)

2018 yılında AFIAP unvanına sahip oldum.
Ulusal ve uluslararası karma pek çok sergiye katıldım.
Yurt içi ve yurt dışı pek çok yarışmada fotoğraflarım ödüle değer bulundu.
2016 Sami Güner Kupası ve 2016 Yunus Nadi Fotoğraf Ödülü'ne layık görülmem benim için çok özeldir.
2018'de İngiltere'de Dünya Çevre Yarışması'nda ''Uygulamada Sürdürülebilirlik Ödülü''ne layık görüldüm.
Göl ve Sis - Kasnak – On üç buçuk - Son Yolculuk - Çete Bayramı - Sürü –Pavli; hazırladığım fotoğraf belgesel sunumlarımdır.
Bu çalışmalarımın çoğu TFSF sunum havuzuna kabul edildi.
İnsanların hayatlarının bir kısmına girebildiğim, hayatlarının bir parçası olduğum, uzun soluklu belgesel projeleri çalışmalar yapmayı seviyorum.
Yurt içi ve yurt dışı pek çok belgesel çalışması yaptım. Farklı kültürlere tanıklık etmeyi seviyorum.
Türkiye'de pek çok fotoğraf derneğinde sunum ve söyleyişe katıldım.
2015 yılında Malezya'da Mürekkep Balığı Festivali ile ilgili belgesel çalışmam ''Gezgin'' Dergisi'nde yayımlandı.
2022 Yılında Çin'de yapılan Smile Fotoğraf yarışmasında belgesel kategorisinde 3.lük, Doğa kategorisinde mükemmellik ödülü aldım.
Çalışmalarım Türkiye'de ve yurtdışındaki dergi ve gazetelerde (National Geographic, The Times, The Daily Telegraph, The Guardian ve Shades of Grey vb.) yer aldı.
Anadolu Ajansında Serbest haberci olarak çalışmaktayım. Hazırladığım belgesel projeler yayımlanmaktadır.
Belgesel çalışmalarımla fotoğraf festivallerine katılıyorum.

STILL LIFE FOTOĞRAF ÇALIŞMALARI

Öğr. Gör. Alev DEMİRKESEN

SANAT TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BÖLÜMÜ
ÇİNİ ANASANAT DALI
alevd@sakarya.edu.tr

1964 yılında İstanbul'da doğan Alev Demirkesen, ortaokul ve liseyi Etiler Lisesi'nde bitirdi.(Eski adı İDGSA) Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümünden 1986 yılında Lisans diplomasını aldı.
Yüksek Lisansını Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü, Minyatür Anasanat Dalında gerçekleştirdi.

Yüksek Lisans Tez Konusu: Mimar Sinan'ın Hayatı ve Eserleri,
Uygulama: Mimar Sinan'ın Portresi ve Selimiye Cami Minyatür Çalışması.

1986-2003 yılına kadar Geleneksel Türk Sanatları (Teship, Minyatür, Kalemişi, Çini) İç dekorasyon ve moda alanlarında çalıştı. 2003'de Sakarya Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi (Şimdiki adı Sanat,Tasarım ve Mimarlık Fakültesi) Geleneksel Türk Sanatları Bölümünde Öğretim Görevlisi olarak göreve başladı.

1985-2026 tarihleri arasında 125'e yakın ulusal karma sergilerde sanatçı guruplarının arasında eserleri ile yer aldı.
Toplum projelerinde özellikle kadın ve çocuklar ile ilgili yardım derneklerinde fiilen görev aldı ve almaktadır. İDGSA 80'liler Derneği, Rekreasyon Derneği, Geleneksel Sanatlar Derneğinde aktif olarak sanatsal faliyetlerin içinde yer aldı. Bir çok seminere katılımcı oldu. Balkan Ülkeleri; Azebaycan, Bakü, Bosna-Hersek, Amerika; Miami, Orlando, New York, Florida, Yunanistan; Midilli, Fransa (Paris), İtalya (Venedik) olmak üzere Uluslararası karma sergilere katıldı.
Sakarya ve İstanbul olmak üzere 8 kişisel sergi açmıştır.

Üç dönem Bölüm Başkan Yardımcılığı görevini üstelenmiştir.
Çini Anasanat Dalı Başkanı ve Kalite Elçilisi olarak üniversitesinde hizmet vermis olup; Bölüm Başkanlığı vekaleti gibi akademik görevleri ihtiyaç dahilinde yerine getirmiştir.
2025 Ekim ayında emekli olmuştur. Evli ve bir kız çocuğu annesidir.
Sosyal Kuruluş ve derneklerde faaliyet göstermektedir.

KİŞİSEL SERGİLERİ

- *2010 Sakarya Üniversitesi, Kongre Merkezi Sergi Salonu*
  "SONSUZLUĞA ÖZLEM"
  Tezhip, Minyatür, Kalemişi, Çini Sanatları Sergisi. 11 Ekim
- *2011 Bodrum, Begonvillart Sanat Galerisi,*
  "TEZHİP, MİNYATÜR, KALEMİŞİ, ÇİNİ" Sanatları Sergisi
- *2013 İstanbul Vakıfbank Genel Müdürlük Fuayesi*
  "ÖZ'DEN GÖZ'E" Geleneksel Sanatlar Sergisi (Kataloglu)
- *2016 Galatart Sergi Galerisi, Geleneksel Sanatlar Sergisi*
  "KIŞ ÇİÇEKLERİ GALATA'DA AÇIYOR" 15-30 Ocak 2017 Geleneksel Sanatlar Sergisi.
  "NİSAN YAĞMURLARI" Sakarya Sanat Galerisi, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
  Sakarya Sanat Galerisi 25 Nisan - 21 Mayıs (Kataloglu)
- *2019 Geleneksel Türk Sanatları Sergisi*
  "GÖKYÜZÜ MEKTUPLARI" Ramada Istanbul Asia Luxury Hotel Altunizade, 22-29 Mart
- *2020 Tuval ve Çini Sergisi*
  "AHENG-İ RENK" Ramada Istanbul Asia Luxury Hotel, Altunizade 17-26 Ocak
- *8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ kapsamında "GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ANADOLU'DA KADIN" Konulu Kişesel Sergi.Sarıyer Belediyesi Sanat Galerisi 11-13 Mart 2020*
- *"GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ANADOLU'DA KADIN" Sarıyer Belediyesi, Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi.*

16 Kasım 2022

- *"GEÇİT" adlı Geleneksel Türk Sanatları konulu kişisel sergi. Yer: Sakarya Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Sergi Galerisi 07-15 Kasım 2023*
- *"GEÇMİŞTEN İZLER" Geleneksel Türk Sanatları konulu kişisel sergi. Kilercibaşı Köşkü İstanbul-15-17 Ocak 2025*

BİLDİRİ

- *2015 "TÜRK SANATLARINDA ALTIN ORANIN RENKLERLE İLİŞKİSİ, REKREASYON İLE ORTAK ÖZELLİKLERİ" Anadolu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, III. Rekreasyon Kongresi*

YAYIN

- *"2017 TIP MEKANİK VENTİLASYON" kitabında yer alan üç sayfadan oluşan Ağız İçi Modifiye Mallampati Sınıflaması ve Cormack – Lehan Testi Sınıflaması çizimleri*
- *"AKUT MESLEKİ VE ÇEVRESEL İNHALASYON HASTALIKLARI KONTROLÜ VE TEDAVİLERİ" Toraks Kitapları S: 29 s.90-92'de yer alan tıp bilgisi içeren çizim.*

PANEL

- *GÖBEKLİTEPE'DE KADIN İZLERİ Konulu Panel Alev Demirkesen*
  Tarihi Reji Kilisesi (Aziz Petrus ve Aziz Paulus Kilisesi) Şanlıurfa 10 Mart 2022
- *TÜRK ÇİNİ SANATININ DÜNÜ VE BUGÜNÜ konulu panel Alev Demirkesen*
  CRAFT İSTANBUL 3. El Sanatları ve Tasarım Fuarı. Dr. Kadir
  Toptaş Gösteri ve Sanat Merkezi Yenikapı. 05-09 Ekim 2022
- *KLASİK SANATLARA GENEL BAKIŞ VE ÇİNİ SANATI DÖNEM ÖZELLİKLERİ konulu Panel Alev Demirkesen*
  Keçiören Belediyesi, Neşet Ertaş Kültür Merkezi. 03 Aralık 2022

TV – RADYO PROGRAMI

- *TRT HABER Programı, "KİNTSUGİ SANATI" Hakkında Röportaj ve Workshop Yer: Alev DEMİRKESEN Home Ofis, 11 Mart 2019 İstanbul*
- *GECENİN İÇİNDEN TRT RADYO1 Hazırlayan ve Sunan; Ayhan Demiray-Sinem Yıldırım Yalçın 11 Mart 2022 Yayın Saati 23:15*
- *DOĞU'DAN BATIYA TARİH. Canlı Yayın. Konu: Osmanlı'nın Gizli Kalmış Sanatı: İznik Çinisi, VAV TV Hazırlayan ve Sunan Prof. Dr. Haşim Şahin 16 Mayıs 2022 Yayın Saati 22:00*
- *GÜLGÜN FEYMAN İLE HABERİN İÇİNDEN Haber Programı Meltem TV, 19 Temmuz 2025 Cuma (Workshop ve röportaj) Saat:14:00*
- *BERRAK ÖZTEKİN İLE STÜDYO HAFTASONU Haber Programı Meltem TV, 18 Mayıs Pazar 2025 (Workshop ve röportaj) Saat 11:00*
- *TRT 2 HATIR PROGRAMI 3, Müşfik Hanım'ın Kahve İçen Kadın Eseri, Porselen Sanatı 1 1 Kasım 2025*
- *TRT 2 HATIR PROGRAMI 7, Şevket Dağ'ın "Bağdat Köşkü" Eseri, Çini Üretimi ve Sanatı 9 Kasım 2025*

T U V A L Ü Z E R İ N E A K R İ L İ K B O Y A R E S İ M

v e

Ç İ N İ Ç A L I Ş M A L A R I

SANATIN RENKLERİNDE DENGE

Doğa; matematiği, geometriyi ve renkleri kusursuz bir bütünlük içinde bir araya getirerek onları eşsiz formlara dönüştürmüştür. İnsan ise; bu kusursuz düzeni gözlemleyerek, duygu ve düşünceleriyle yeniden yorumlamış, sanat üretmiştir.

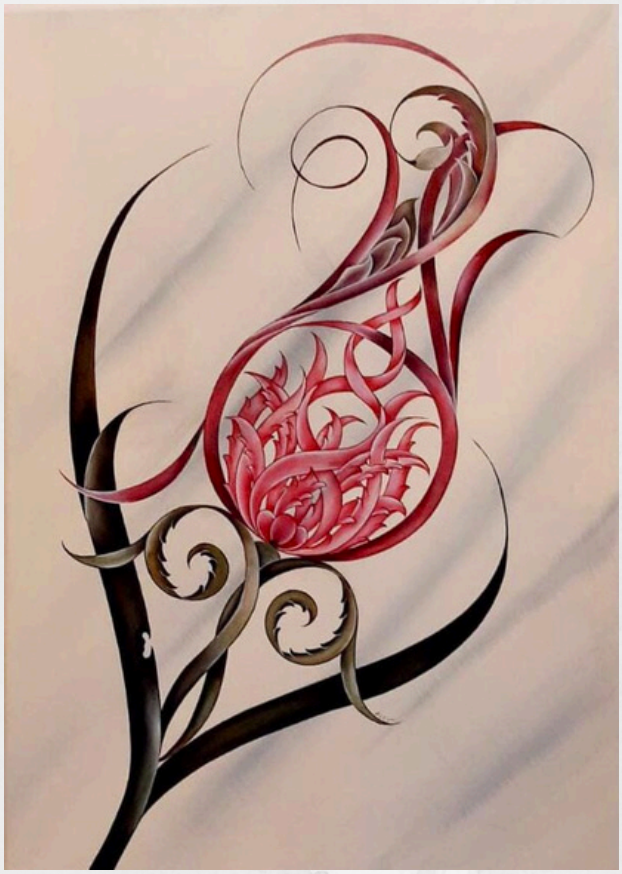
''Kadın ve Lotus''
Ölçü: *30 cm çini tabak*
Teknik: *Sır altı çini tabak*
Açıklama: *Kadın zarafeti ve doğurganlığı, uzak doğu lotus çiçeği ile 16.yüzyıl Türk sanatı Saz Yolu üslubu siyah beyaz olarak harmanlanmıştır.*

“Kaf Dağı”
Ölçü: 50x70 cm
Teknik: Tuval ve akrilik
Açıklama: Kendini arama yolculuğunda anka kuşunun zaferi 15.yüzyıl klasik Türk motifleri ile betimlenmiştir.

İlk çağlardan beri bir ihtiyacı gidermek amacıyla atılan sanat tohumları, zaman içinde insanın duygu, düşünce ve yeteneğiyle yeşermiş; nesilden nesile aktarılarak yaşamın vazgeçilmez bir parçası şekline getirmiştir. Sanat yalnızca bir ifade biçimi değil; insanın kendisini, doğayı ve içinde yaşadığı evreni anlamlandırma yolculuğudur.

İlk çağlardan beri bir ihtiyacı gidermek amacıyla atılan sanat tohumları, zaman içinde insanın duygu, düşünce ve yeteneğiyle yeşermiş; nesilden nesile aktarılarak yaşamın vazgeçilmez bir parçası şekline getirmiştir. Sanat yalnızca bir ifade biçimi değil; insanın kendisini, doğayı ve içinde yaşadığı evreni anlamlandırma yolculuğudur.
Sanatçı olmak bir ayrıcalıktır; ancak aynı zamanda büyük bir sorumluluktur. Sanatın her dalı, farklı ifade biçimleriyle aynı bütüne hizmet eder. Görsel ya da duyusal yollarla insanoğluna ışık tutar, düşündürür, sorgulatır ve yeni pencereler açar. Sanat bir yaşam biçimidir. Biz sanatçıların amacı; doğanın, insanın ve yeteneklerin birer ifadesi olarak yeşeren bu yaşam kaynağını büyütmek, beslemek ve gelecek kuşaklara aktarmaktır.

''DNA''
Ölçü: *50x70 cm*
Teknik: *Tuval ve akrilik*
Açıklama: *Türk sanatlarında çok önemli bir yer tutan Lale motifi sonsuzluğu ve mucizevi DNA yapısı ile resimlendirilmiştir.*

''Kadın ve Düşünce''
Ölçü: *70x70 cm*
Teknik: *Tuval ve akrilik*
Açıklama: *Klasik Türk desenleri motifi rumi ile kadında özgür olma düşüncesi ifade edilmiştir.*

''Gök - Kal''
Ölçü: *70x70 cm*
Teknik: *Tuval ve akrilik*
Açıklama: *Eski Türklerde gök bilimini ifade eden Gök-Kal, güneş ve yaşam döngüsü olarak klasik Türk motifleri ile anlatılmıştır.*

Değişen dünyaya ve gelişen teknolojiye sırtımızı dönmeden, çağımızın imkanlarını sanatın evrensel diliyle buluşturarak sanatın önemini ve gücünü daha çok vurgulamalıyız.
Çocuklarımıza ve gençlerimize geçmişten günümüze uzanan sanat mirasını anlatmak, onları üretmeye, düşünmeye ve kendi renklerini bulmaya teşvik etmek hepimizin ortak sorumluluğudur. Sanat geçmişten geleceğe uzanan bir köprüdür. Bizler ise bu köprünün üzerinde renkleri, düşünceleri ve duyguları taşıyan yolcularız.

''Kırılma Noktası''
Ölçü: *100X80 cm*
Teknik: *Sır altı kesme çini*
Açıklama: *13. Yüzyıl Türk selçuklu dönemi çini sanatından etkilenilmiştir.Ayrılık ile sonuçlanan aşkları konu alan eserde mesnevi ayrıntıları resmedilmiştir.*

Geçmişin birikimini geleceğin hayal gücüyle buluşturacak; çocuklarımız ve gençlerimiz için sanatı yaşatacak, geliştirecek ve ifade edecek her kapsamlı çalışmanın içinde olmaya hazırız.
Çünkü her insanın içinde keşfedilmeyi bekleyen bir renk, her rengin içinde anlatılmayı bekleyen bir hikâye vardır. Sanatın bütün renkleri bir araya geldiğinde, insanlığın ortak resmi ortaya çıkar.

''Yer Gök İstanbul''
Ölçü: *100X80 cm*
Teknik: *Sır altı kesme çini - Ayna zemin üzerine*
Açıklama: *Martıları ve deniz formu ile çini karo üzerine çalışılan soyut İstanbul tasviri.*

''Yin Yang''
Ölçü: *30 cm çini tabak*
Teknik: *Sır altı, kabartma çini tabak*
Açıklama: *Evrensel bir denge motifi Yin - Yang, klasik Türk sanatlarında önemli yeri olan rumi motifi ile ifade edilmiş, sonsuzluk vurgulanmıştır.*

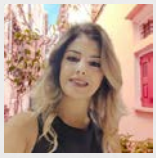

''Sonbahar''
Ölçü: *50x70 cm*
Teknik: *Tuval ve akrilik*
Açıklama: *Zemin Türk kahvesi kullanılarak oluşturulan doku üzerine sonbahar renkleri kullanılarak dönem çiçekleri ile tasarlanmış bir eserdir. Türk kahvesi tadında olsun.*

''Semazen''
Ölçü: *50x50 cm*
Teknik: *Tuval ve akrilik*
Açıklama: *Sonsuzluk kavramı Mevlevi felsefesince, Klasik Türk sanatları motifi rumi ve lale ile figüratif olarak ifade edilmiştir. Özünde biyolojiyi barındırır.*

BAKIŞ AÇISI

PRAG KOMÜNİZM MÜZESİ: Tarih, ideoloji ve hafıza üzerine

Ecz. Evren CEBE

Bir müze gezisinden notlar | Çekoslovakya'nın yakın tarihine, serginin dili ve seçtiği bakış üzerinden bir okuma

Prag'daki Komünizm Müzesi'ne girerken, Çekoslovakya'nın 20. yüzyılda yaşadığı büyük kırılmaları bir arada göreceğimi düşünüyordum. Sergi; siyasi liderleri, gazete kupürlerini, sokak görüntülerini, gündelik hayat nesnelerini ve dönemin simgelerini yan yana getiriyor. Gezerken yalnızca anlatılan tarihi değil, tarihin nasıl bir çerçeve içinde sunulduğunu da düşünmeye başladım. Çünkü bir müze, geçmişi göstermekle kalmaz; seçtiği fotoğraflar, başlıklar ve nesnelerle ziyaretçiye bir yorum yolu da açar.

Serginin girişindeki komünizm temalı pano, müzenin anlatısının hangi siyasi çerçeveden kurulacağını daha ilk anda hissettiriyor.

Bir devletin kuruluşundan işgale

Çekoslovakya, 1918'de Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun dağılmasının ardından kuruldu. Savaşlar arasındaki dönemde parlamenter bir cumhuriyet olarak Orta Avrupa'nın sanayileşmiş ve demokratik ülkelerinden biri hâline geldi. Bu dönem, 1938 Münih Anlaşması'yla ağır bir darbe aldı: Britanya, Fransa, Almanya ve İtalya'nın vardığı anlaşmayla Sudet bölgesi Almanya'ya bırakıldı. Mart 1939'da Nazi Almanyası Bohemya ve Moravya'yı işgal etti; Slovakya ise Almanya'ya bağlı ayrı bir devlet olarak kuruldu. İşgal, baskı, direniş, ekonomik sömürü ve özellikle Yahudi nüfusa yönelik soykırım, ülkenin toplumsal hafızasında derin yaralar açtı. Bu nedenle savaş yıllarının yoksunluklarını, korkusunu ve gündelik hayatın ağır koşullarını yalnızca sonraki komünist yönetimin sonucuymuş gibi okumak tarihsel sıralamayı bulanıklaştırır. Savaşın yıkımı, Nazi işgali ve Avrupa'daki güç mücadelesi, savaş sonrası toplumun hangi koşullarda ayağa kalkmaya çalıştığını anlamak için vazgeçilmez bir arka plandır.

1945 sonrası: Yeniden kuruluş ve iktidar değişimi

1945'te yeniden kurulan Çekoslovakya, savaşın ardından Sovyetler Birliği'nin etkili olduğu Doğu Avrupa düzeninin parçası oldu. 1946 seçimlerinde Komünist Parti önemli bir destek kazandı; Şubat 1948'de iktidarı bütünüyle ele geçirmesiyle çok partili siyasal yaşam sona erdi. Sonraki yıllarda kamulaştırmalar, kolektifleştirme, siyasi tasfiyeler, sansür ve muhalefete yönelik baskılar gündelik hayatı ve kamusal alanı dönüştürdü. Bu dönemin hak ihlallerini ve özgürlük kısıtlamalarını görmezden gelmek mümkün değil.

Sergideki görsel anlatım, ülkenin siyasal tarihindeki kopuşları güçlü ve çarpıcı bir dille aktarıyor.

Ancak 1948'i, 1938'den başlayan işgal ve savaş deneyiminden koparak ele almak da aynı ölçüde eksik bir tarih anlatısı yaratır.

Tarihler ve sembollerle kurulan pano, siyasi dönüm noktalarını tek bir görsel düzende topluyor.

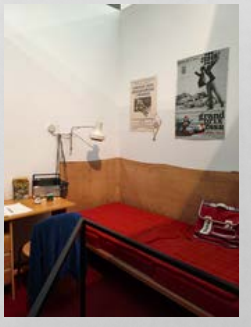
Gündelik hayat: Bir dönemi yalnızca simgeler anlatabilir mi?

Müzedeki bisiklet, ev eşyaları, giysiler, dükkân düzenlemesi ve tüketim ürünleri gibi gündelik hayata ait nesneler, serginin en düşündürücü katmanlarından biri. Bunlar bir rejimin ekonomik modelini ya da kıtlık ve denetim deneyimini anlatabilir; ama aynı zamanda insanların nasıl çalıştığını, alışveriş yaptığını, ev kurduğunu, çocuk büyüttüğünü ve kendi sıradan hayatlarını sürdürdüğünü de hatırlatır. Gündelik hayatı yalnızca yoksunluk ve kontrol üzerinden okumak, toplumun içindeki farklı deneyimleri ve çelişkileri görünmez kılabilir.

Sergideki görsel dil ise zaman zaman bu çeşitliliği daraltıyor: Komünist dönemin eşyaları ve simgeleri, daha çok baskı, tek tipleşme ya da gerileme duygusuyla yan yana geliyor. Oysa tarihsel bir değerlendirme, hem devletin müdahalelerini hem de insanların bu koşullar içinde kurduğu gündelik yaşamı aynı kadraja alabilmeli.

Bisiklet ve gündelik nesneler, siyasi tarihin dışında kalan sıradan yaşamı düşünmeye davet ediyor.

Ev içi düzenlemesi, ideolojik tartışmaların gerisindeki gündelik hayatın izlerini taşıyor.

1968: Prag Baharı ve yarım kalan reform

1960'larda ekonomik sorunlar ve yönetim içindeki tartışmalar reform arayışını güçlendirdi. Alexander Dubček'in 1968'de parti liderliğine gelmesiyle sansürün gevşetilmesi, ifade alanının genişletilmesi ve "insan yüzlü sosyalizm" olarak anılan bir dönüşüm gündeme geldi. Prag Baharı, sosyalist sistemin içinde daha özgür ve çoğulcu bir yol arayışıydı. 20–21 Ağustos 1968'de Sovyetler Birliği öncülüğündeki Varşova Paktı kuvvetlerinin ülkeyi işgal etmesi reformları sona erdirdi. Ardından başlayan "normalleşme" döneminde sansür ve siyasi denetim yeniden güçlendi.

Müzedeki 1968 anlatısı, sokaklardaki direnişi ve müdahalenin yarattığı kırılmayı güçlü biçimde gösteriyor. Bu vurgu anlaşılır; çünkü işgal, ülkenin egemenliği ve özgürlük talebi açısından belirleyici bir olaydı. Yine de Prag Baharı'nı yalnızca komünizme karşı bir ayaklanma gibi sunmak doğru olmaz: reform hareketinin önemli bir bölümü, sosyalist düzen içinde başka bir siyasal ve toplumsal model kurma isteğinden doğmuştu.

"Devrim" başlığı ve arşiv görüntüleri, protesto ve toplumsal dönüşüm temasını öne çıkarıyor.

"August 1968" ve "The Prague Spring" bölümleri, 1968'in sergideki merkezi yerini gösteriyor.

1989: Kadife Devrim ve yeni bir dönemin başlangıcı

1980'lerin sonunda Doğu Avrupa'daki komünist yönetimler çözülürken Çekoslovakya'da da kitlesel protestolar büyüdü. Kasım 1989'da öğrencilerin başlattığı gösteriler, geniş halk katılımıyla ülke çapında bir harekete dönüştü. Güvenlik güçlerinin müdahalesi tepkileri artırdı; iktidar kısa süre içinde müzakere ve değişim sürecine girdi. "Kadife Devrim" olarak anılan bu büyük dönüşüm, komünist yönetimin sona ermesini ve demokratikleşme sürecini başlattı. Václav Havel, Aralık 1989'da cumhurbaşkanı oldu. Çekoslovakya ise 1993'te barışçıl biçimde Çekya ve Slovakya olarak ayrıldı.

"Devrim" bölümündeki görseller, 1989'daki siyasal dönüşümü müzenin ana anlatı çizgisine yerleştiriyor.

Kalabalık ve protesto görüntüleri, değişim talebinin kamusal alandaki karşılığını gösteriyor.

Müzenin bakış açısı: Eleştiri, bağlamı dışarıda bırakınca

Müzede dikkatimi çeken temel mesele, komünist yönetimin baskıcı yönlerinin anlatılması değil; bu anlatının kimi bölümlerde bütün bir tarihsel dönemin açıklaması hâline gelmesi. Savaşın zorlukları, kıtlık, gündelik hayatın sınırlılıkları ve toplumsal sıkıntılar sanki doğrudan ve yalnızca komünist ideolojiden kaynaklanıyormuş gibi bir izlenim oluşabiliyor. Oysa savaş öncesi parçalanma, Nazi işgali, savaşın yıkımı, savaş sonrası yeniden yapılanma, Sovyet nüfuzu ve Soğuk Savaş'ın uluslararası baskıları farklı dönemlerde farklı biçimlerde etkili oldu.

Bu yüzden serginin antikomünist bir çerçeveyi öne çıkardığını düşündüm. Bu, komünist yönetimin baskılarını önemsizleştirmek anlamına gelmiyor. Tam tersine, siyasi baskıyı doğru değerlendirebilmek için onu tarihsel bağlamına yerleştirmek gerektiğini söylüyorum. Bir rejimin hatalarını göstermek ile o rejim altında yaşanan her zorluğu tek bir nedene bağlamak aynı şey değil.

Geçmişi anlamak, tek bir hükme sığdırmamak

Prag Komünizm Müzesi'nden ayrılırken aklımda kalan, tarihin yalnızca kazananların ya da bugünün siyasi bakışının diliyle anlatılamayacağı oldu. Çekoslovakya'nın hikâyesi; bağımsızlık umudunu, işgali, savaşın yıkımını, sosyalist yönetimi, reform arayışını, baskıyı ve özgürlük talebini aynı tarihsel çizgide taşıyor. Bu katmanlardan birini öne çıkarıp diğerlerini silikleştirmek, geçmişi anlamamızı kolaylaştırmıyor; aksine onu eksiltiyor.

Benim için müzenin asıl tartışmaya açtığı soru şu: Bir dönemi eleştirirken, o döneme gelinmesine neden olan koşulları ve insanların farklı deneyimlerini ne kadar hesaba katıyoruz? Tarih, yalnızca bir ideolojiyi savunmak ya da mahkûm etmek değil; yaşananları bütün karmaşıklığıyla görebilme çabasıdır.

Geçmişi anlamak için yalnızca ne anlatıldığına değil, neyin arka planda bırakıldığına da bakmak gerekir.

Tarihsel notlar

1. Çekoslovakya'nın kuruluşu, Münih Anlaşması ve Nazi işgali için: U.S. Holocaust Memorial Museum, "Czechoslovakia"; Czechia.eu, "History".
2. 1948'de komünist iktidarın kurulması ve savaş sonrası dönem için: Czechia.eu, "History"; U.S. Department of State, "Background Notes: The Czech Republic".
3. Prag Baharı ve 1968 müdahalesi için: U.S. Department of State, "Soviet Invasion of Czechoslovakia, 1968"; NATO, "Czechia and NATO".
4. Kadife Devrim ve 1993 ayrılığı için: Czechia.eu, "History"; Çekya Dışişleri Bakanlığı tarihçe sayfaları.

Z A M A N I K U L L A N M A S A N A T I

Hayrettin YAZICI

Hayatta başarının yolunun çoğu zaman imkânlardan ya da imkânsızlıklardan geçtiği sanılır. Oysa asıl mesele, zamanı nasıl kullandığımızla ilgilidir. Çünkü zaman, imkânları da imkânsızlıkları da şekillendiren bir ölçüdür. Neye, kime, nasıl ve ne kadar zaman ayırdığımız, bütün hayatımızı belirler. Fakat zamanı kullanmak, sanıldığı kadar basit bir iş değildir. Zira bu, bir bakıma sanattır; hem de tamamen elimizde olmayan bir sanat.

Zamanı yönetme biçimimizi belirleyen şey, önceliklerimizdir. Peki, neye göre öncelik veriyoruz? Bu soruya verilen cevap, hayatımızın bütün rengini ortaya çıkarır. İnsan, çoğu zaman hayalleri ve duygularıyla hayatın katı gerçekleri arasında sıkışır. İşte asıl çetin tercih burada yapılır: Yardan mı geçmeli, serden mi? Aşkı mı seçmeli, yoksa vazgeçilmez mecburiyetleri mi? Bu, insanın en ince sınavıdır.

Çünkü hayat, sevsek de sevmesek de inkâr edemeyeceğimiz zorunluluklarla örülüdür. Yiyeceksiniz, içeceksiniz, giyineceksiniz; bunlara mecbursunuz. Ve bunları size karşılıksız, meccanen sunacak bir makam da yoktur. Emek verecek, zaman ayıracak, bedel ödeyeceksiniz. Bu yüzden yaşamın mecburiyet tarafı çoğu kez galip gelir. Kimi insanlar bu zorunlulukları bir hırs, bir tutkuya dönüştürür; onların hayatı üretimle, rekabetle, kazanma arzusu ile doludur. Kimileri içinse bütün bunlar sıkıcı bir külfetten ibarettir. Her iki durumda da mecburiyetler, hayalleri gölgede bırakır.

Ama mesele sadece bundan ibaret değildir. Çünkü insan yalnızca kendi hayatına değil, başkalarının hayatına da zaman ayırmak zorundadır. Anneye, babaya, eşe, dosta, evlâda… Hayatımıza giren herkes, bizden bir parça zaman talep eder. İşte bu noktada iş sandığımızdan çok daha çetrefilli hâle gelir. Zira artık sadece kendi önceliklerimizi değil; başkalarının önceliklerini de dengelemek mecburiyetindeyiz.

Bütün bunların ortasında mutluluk arayışımız sürer. Fakat mutluluk çoğu kez hayallerimizle, duygularımızla ilgilidir. Haz, neşe, tatmin duygusu insanı yaşatır. Oysa çoğu insanın hayatında bunların yerini elem ve keder alır. Hayaller ötelenir, duygular bastırılır, gerçekler hükmünü icra eder. İşte tam da burada zamanı kullanmanın sanatı devreye girer: Önceliklerimizi iyi seçmek ve hayatı dengeye oturtmak… Başarı da mutluluk da ancak bu noktada mümkün olabilir.

O halde şunu söylemek gerekir: Hepimizin bir "zamanı kullanma kılavuzu"na ihtiyacı vardır. Bir pusula, bir rehber, bir ölçü… Çünkü zamanın içinde yol almak, pusulasız bir denizde yön aramaya benzer. Bilenler beri gelsin!

ÖYKÜ

MANOLYA TUHAFİYE

Fazilet KIRTAY

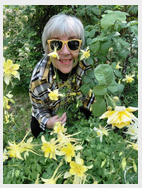
Gözüm önce vitrin camında ki "devren kiralık" yazan kâğıda sonra içerideki rengârenk yün yumaklarına takıldı. Öğlen güneşi günlerdir içeriye serbestçe girdiğinden vitrine yakın raflardaki yumakların, makaraların renkleri dalga dalga solmaya başlamıştı. Demek epeydir kapalı, diye düşünürken arka raflarda sıra sıra kutularda ki düğmelere takılıp kızımın eski düğmeleri terliklere diktiği güne gittim.

Oyun oynasın diye annemin önüne verdiği düğme kutusu bir anda herkesi eskilere götürmüştü. Bak bu düğme nişanlığımdan deyince nişan, düğün, doğum hikayeleri konuşulmuş düğmelerin renginden elbiselerin rengini bulma oyunu yaratmıştık. Bebeklik yeleğinin düğmesini bulunca çok sevinmiş sedefli, alttan kulplu, pembe, mavi, yeşil sevdiği renklerde düğmeleri tek tek seçip kendi kutusuna koyduğunu görünce annem, ne yapacaksın bunları? Deyince; hepimiz bir arada olalım, diye terliklere dikeceğim cevabı hepimizi şaşırtmıştı. Odasına kapanıp tüm gün ojelerle boyadığı düğmeleri pelüş terliklerimize dikip güzelce paketleyerek bize hediye etmişti. Yıllarca elbiseye, kazağa, cekete, eteğe dikili düğmeler nesilleri bir araya getirmişti terliğin üstünde; benim terliğime denizci çıpası olan düğmeyi seçmişti, anneme nişan elbisesinin mavi düğmesi, kendine bebeklik yeleğinin yeşil düğmesi. Anne, neden yeşil yelek ördün? Yeşili çok mu seviyordun, sorusuna: Aslında kızım mı? Oğlum mu? Olacağını bilmediğim için yeşili seçtim, deyince; tamam artık kızın olduğu belli her şeyi pembe yapabilirsin sözüyle kahkahalarla gülmüştük. Düğmelerin iki yakayı birbirine iliştirmesi gibi aynı terlikteydi artık gençlik kazağımın mor düğmesiyle hiç sevmediğim pazen elbisenin erkek gömleğinden sökülüp dikilmiş mavi düğmeleri.

Atatürk'ün naaşına atılan düğmeler gibi dağılmıştı aklım. Milyon yıllar önce düğmenin aslında mücevher olması gibi terliklerimin üstünde ki düğmeler onu diken elden yadigâr eşsiz birer mücevherdi artık. Babamın ve annemin devren satılık levhasıyla başlayan tuhafiyecilik yılları benimde üniversite yıllarıma denk gelmişti. Devir aldıktan sonra adını Manolya tuhafiye koymuşlardı. Neden manolya diye sorduğumda, sevdiğim için, cevabı bana yetmese de eski bir konağın bahçesindeki ağaç olarak hafızamdaki tek manolya ağacı gözümde canlanmıştı. Yünlere alerjim olduğunu o yıllarda öğrendim; dükkânda her çalıştığımda burnum sürekli akar, yara olurdu. Üniversitenin ilk yılında ördüğüm kırmızı kazağım tüm fotoğraflarda üzerimdeydi. Başka kazağım olmadığından değil tabi ben ördüğüm için övünme hakkımı kullanmak ne güzeldi. Kendi sevdiğim renkleri göz önüne dizer diğerlerini alt ya da üst raflara sıralardım. Renklerin ve yumakların modası olduğunu da öğrendim, kartopu markası revaçtaydı herkes onu sorardı. Dantel ipi, dikiş ipi makaraları, masuralar, dikiş iğnesi, çengelli iğne daha neler neler üstü cam tezgahların altı doluydu. Her gelen müşteri dakikalarca seçmeye uğraşır, renkte karar veremez, bazen babam sabredemez kapının üstüne monte ettiği siyah beyaz televizyonu açardı artık git demek yerine.

Televizyon açılınca giden müşteri gibi hissettim, manolya tuhafiyeden geriye kalan tabela uzun yıllar kömürlükte kalmıştı. Yün yumaklarının renklerine inat siyah hayatımda beyazı sevdim bende inadına. Artık kimse kazak örmüyor o yüzden devredecek birini bulamazlar derken arkamdan biri seslendi: Geçen hafta sahibi vefat etti, çocukları satıyor, diye.

GÜNCE

KİM BİLEBİLİRDİ Kİ?

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Güneşin kentinde 1990'ların sonlarında başlayan bu öykünün milenyumun ilk çeyreğinde de devam edeceğini ...

Yıl 1999... aylardan Kasım'ın 14'ü... günlerden pazar... şu sizin arkadaşınız Zühre, tam 26 yıl öncesinin dünkü gününde tek bir valizle yola çıkmıştı Ankara'dan Anadolu'nun en doğusundaki bir kente doğru ... 1 yıllığına geçici bir görevle... Rektör yardımcısı olarak bir davet almıştı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne henüz yeni rektör atanan Sayın Yücel Aşkın'dan... Ankara'daki evinin çıkış kapısının yanındaki duvardan küskün gözlerle ona bakan aile geleneği Saatli Maarif Takviminin 14 Kasım'ı gösteren yaprağının arkasına da not düşmüştü ..."suratını asmak yok… 1 yıl sonra yeniden görüşeceğiz" diye...

Oysa 'Van Denizi'nin derinliklerinden her gün farklı gizemle çekip giden güneş hanımefendinin vedalaşma zamanına tutkun bir Van sevdalısı olup çıkacaktı gelen yıllarda ... Bu öyle bir sevdaydı ki; kendi bile bazen şaşıp kalacaktı geçen 26 yıla... ve 26 yıldaki yaşanmışlıklara... doyumsuz güzellikleri kadar acıtan ve kanatan depremleri ile… Önce insanoğlunun salladığı depremler... Ardından doğanın...

Özgürlük teknesine atlamadan önceki 22 yıl boyunca Üniversite yerleşkesindeki eviyle işi arasında her gün yürüdüğü kaldırımlar ne çok anıya tanık olmuştu… Özellikle de akşamın geç vakti hatta sıklıkla çok geç vakti etrafta kimsecikler yokken çok sevmişti o kaldırımlarda yürümeyi … Bazen mis kokulu leylaklar arasından geçip giderken… Bazen lapa lapa yağan kar altında… Yukarılarda bir yerlerden kendisini sessizce izleyen delikanlının kontrolü altında amaaa… Kimden mi söz ediyorum?.. Adaşı olan Venüs kızın savaşçı arkadaşı Mr. Mars'tan …

4 yıldır da Zühre'nin özgürlük teknesi artık farklı limanlara yol almakla birlikte Van Denizi'nin mavi pistinde yaptığı danslardan da hiç vazgeçmişe benzemiyor…

Bu büyülü kent, aslında şu sizin arkadaşınızın içinde bir yerlerde gizlenmiş gerçek Zühre'yle tanışmasına aracı olmuş; hayatın, biteni ve başlayanı ile cesur bir macera olduğunu öğretmiştir…

TEŞEKKÜRLER VAN... ZÜHRE'YE KATTIKLARIN İÇİN.

Zühre - Van
15 Kasım 2025

İÇSEL DIŞAVURUM

DOSTÇA İLETİŞİM KURABİLMEK

Asuman FİGEN TÜMER

Dostça iletişim kurabilen, insanca yaklaşan, mesafesini ve ciddiyetini koruyan insanlar vardır.
Bu insanları anlayabilmek ise; bilgi, görgü ve hayat tecrübesi gerektirir.
Büyükannem, "İyi bir sarraf, altının ayarını bir bakışta anlar." derdi.
Gerçekten de anlayış, çoğu zaman uzun sorgulamalarla değil; birikim, sezgi ve kültürle oluşur.
Henüz bu olgunluğa erişememiş olanlar ise; sürekli tartar, ölçer, biçer; sorar, soruşturur, şaşırır ve bir türlü anlam veremez.
Dünyası sınırlıdır. Farkındalığı yoktur.
Sınırlı birikimleri ve yerleşik ön yargılarıyla acele hükümler verir, isabetsiz teşhislerde bulunurlar; yine de sağlıklı bir sonuca ulaşamazlar.
Çünkü anlamak, yalnızca bakmakla değil; bilgi, görgü ve insanı okuyabilme yeteneğiyle mümkündür.
Bu nedenle her soruya nezaketle yanıt vermek ya da açıklama yapmak bir zorunluluk değil; karşıdaki insana verilen değerin bir ifadesidir. Bu inceliği gösterebilmek ise; uygarlığın ve insan olmanın en önemli göstergelerinden biridir.
Sokrates'in Savunması'nda Platon ona ait bir düşünceyi şöyle aktarır:
"İnsanların sizin hakkınızdaki hükümleri, çoğu zaman sizi değil, kendi iç dünyalarını yansıtır. Çünkü insan, karşısındakini ancak kendi bilgi birikimi, görgüsü, karakteri ve farkındalığı kadar okuyabilir. Herkes, bildiği dünyayı anlatır; gördüğünü sandığını değil, görebildiğini söyler."
Yine Sokrates'e atfedilen güzel bir anekdot vardır. Yolunu kesen kibirli biri, "Ben aptallara yol vermem." der.
Sokrates ise kenara çekilip gülümseyerek, "Ben veririm." diye karşılık verir.
Ne zarif bir ironi… Çünkü asalet, başkasını küçümsemekte değil; kendi değerini koruyarak davranabilmektedir.
Nezaket çoğu zaman bilgeliğin en sessiz ifadesidir.

E V İ N A D I N E Y D İ ?

Tekin DENİZ

Gövdesinin yerini unuttum, ilk insan olduğum günün. Belki de şimdi buna bir çare bulmam gerek…

Kara saçlarım vardı, kara caddelerinde koşturduğum dünyanın. Elbette o zamanlar ne cihan harbi, ne atom bombası, ne veba… Yalnızca bir pencere önü, bir mendil sesi, bir kapının açılışıydı bütün kavga.

Evin adı neydi? Nasıl bir tadı vardı fabrika bacaları arasından dünyaya bakmanın? Hem sonra içimdeki çalıyı sen mi yoldun? Ama bir kuş vardı içinde, onu da sen mi yoldun? Bir kuş ki bıraksalardı bir tramvayla evlenecekti. Kafiyeli gözlükleri, ojeli tırnakları, tombulca yanakları vardı, onları da sen mi yoldun?

Nar çiçeğini de ondan öğrenmiştim -ki her defasında dönüp dönüp yeniden yanaştığım, turuncu bir limandı yüzü. Çok sevdiğim bir kente gelirken nasıl sevinirsem, ona giderken de öyle sevinirdim. Deseydi bunu bana asla ama asla karşı çıkmazdım: bazı bazı sabahları perdeyi aralayınca karşılaştığı kadife çiçeği olmaya da razıydım.

Zaten nasıl oluyor bilmiyorum… Onca yıl geçti ama hâlâ saçlarımda geziniyor elleri… Elleri ve parmakları…

Yanlış anlaşılmak istemem. Öyle büyük beklentilerim de yok hayattan. Hatta diyorum ki sadece beş parmağım olmasına hayret ettiğim bir gün olsa keşke… Sonra iki kolum, el işi bir berem ve bir dolu boncuğum… Bu bir gün olsa keşke… Bir gün… Bir kente girip, içindeki tüm çocuklara doya doya sarıldığım. Tam da o gün olsa keşke….

Bir diyiver, bir anlat, sahiden çok mu şey istiyorum?

"Deniz bitti" dedi bana o kıyı övgülü insanlar. Keşke bir kerecik konuştursalardı da "Fakat ben buraya çağlar öncesi çok eski bir çiçekten geldim." diyebilseydim. O zaman belki bir gün onlar da anlardılar.

Bu neden hiç görülmez? "Bakın, dallarım, köklerim, yapraklarım, dibi yosunlu göllerimle geldim buraya" Bir kerecik hal diliyle baksaydınız görürdünüz zaten.

Bilmiyorum ki… Bir inciri bir incirin, herkese tek tek anlatması şart mı illa? Yoksa sizin şu kadar zamandır hiç mi kuşlar konmadı dallarınıza? Ah öyleyse kusuruma bakmayın lütfen, acırım o halde beyhude yere gelip geçen yıllarınıza.

Gövdesinin yerini unuttum ilk insan olduğum günün. Sırf bu yüzden günlerce çarşılarda dolaştım, şifacılara sordum, mumlar yaktım. Gün yeni kızıllanıyordu bir iğdenin düşüncesinde, kokusunu alıp, sana getirdim. Kokla bak, açılırsın.

Ah bir görecektin ne güzel ama ne güzel, kara saçlarım vardı, kara caddelerinde koştur koştur dolandığım şu dünyanın. Sahi, o günlerde neydin sen? Bir çift kiraz, telli pullu bir kavak, radyodaki türkü? Belki de ben kendime yıllardır seni özlemekten geliyorum.

Evin adı neydi? Sordum sordum, bilen yok…

BİR KİTAP BİR YORUM

A L I C E F E E N E Y ' D E N
T A Ş , K A Ğ I T M A K A S R O M A N I

U z m . Y ü k s e l D E M İ R

Alice Feeney'nin Taş, Kâğıt, Makas romanı, evlilik, sırlar ve hafızanın güvenilmezliği üzerine kurulu, soğuk ve sarsıcı bir psikolojik gerilimdir.

Roman, on yıllık evlilikleri yorgunluk ve sessizlikle aşınmış Adam ve Amelia Wright çiftinin hikâyesini anlatır. Adam yüz körlüğü yaşayan, insanları hatırlayamayan bir senaristtir. Amelia ise sevgisini saklamayı, susarak konuşmayı seçen bir kadındır. Evliliklerini kurtarmak için İskoçya'nın ıssız bir köşesinde, karla çevrili eski bir şapele giderler. Bu yolculuk bir onarım çabası gibi görünür. Oysa daha ilk andan itibaren okur, bu kaçamağın bir yüzleşmeye doğru aktığını hisseder.

Hikâye, çiftin bugünüyle birlikte Amelia'nın evlilikleri boyunca her yıl yazdığı ama asla göndermediği yıldönümü mektupları üzerinden ilerler. Bu mektuplar, sevginin zamanla nasıl gölgelenebildiğini, küçük hayal kırıklıklarının nasıl büyük sessizliklere dönüştüğünü gösterir. Aynı zamanda anlatılanlarla yaşananlar arasındaki çatlak giderek büyür. Okur, kime inanacağını bilemez.

Kar fırtınası şiddetlendikçe mekân bir kapan gibi daralır. Geçmişin sırları, bastırılmış öfke ve hesaplaşmalar tek tek gün yüzüne çıkar. Roman, "gerçek" sandığımız şeyin ne kadar kırılgan olduğunu ustalıkla sorgular. Taş, kâğıt ve makas oyunu gibi, her hamlenin bir karşı hamlesi vardır. Kazanan ise her zaman görünen taraf değildir.

Finale gelindiğinde hikâye yön değiştirir. Okur, baştan beri yanlış soruları sorduğunu fark eder. Çünkü bu romanda asıl mesele kimin kimi sevdiği değil, kimin kimi gerçekten tanıdığıdır.

Taş, Kâğıt, Makas, kısa ama yoğun diliyle şunu fısıldar:

Bazı evlilikler sessizlikle biter. Bazıları ise gerçeğin ağırlığıyla.

ŞİİR

YAŞAMA DAİR

Geceyle de konuşunca,
Dilini anlamaya çalışınca,
İçimi dökünce,
Ağaçların sesini duyunca,
Eylül'ün gelişini,
Sararan yaprakları dönüşümün gereği görünce,
Rüzgarın ürpertisini hissedince,
Soğuğun sıcağa,
Gecenin gündüze kavuşma yolu olduğunu anlayınca,
Sessizlikte aklımda geçen şarkıların,
Şiirlerin, düşüncelerin içinde seninle gezinince,
Sulara adını yazınca,
Her dalganın geri dönüşü,
Her karanlığın içinde mutlaka aydınlık olduğunu öğrenince,
Hayallerim gerçekleşince,
Gelen acıları kabullendikçe,
Hüzünleri azalttıkça hayatımdan,
Gülmek için çoğaldıkça nedenler,
Hikayemin sayfaları yeşilleniyor.
Rengarenk çiçekler sarılıyor,
Kokluyorum tek tek,
Kokular ayrı çiçekler ayrı güzel,
Hayata dair ne varsa,
Yüzümdeki çizgilerde saklı...

Banu DUMAN
1 Eylül 2026 / Saat:08.40

EN ÇOK SENİ ÖZLEDİM

Karşında demli çayı içmek
Özlemin kokusunda demlenen aşkı
Bakışlarında bir çiçek kokusu var
Fesleğen, yasemin, karanfil
Ağzını açınca bir elma kokusu
Isırılmış olsun ne olacak
Lavanta kokusu siniyor içime
Gözlerin de ışıklar oynaşıyor
Geceleri gülüşün geliyor aklıma
Günaydın sesleriyle uyanıyor kuşlar
Dalında en güzel sesleriyle
Onlarda mı anlıyor aşktan
Belli mi olur içlerinde ki aşkı
Dalga mı geçiyor bizimle
Dönelim etraflarında halka olup
Şarkılarla mutluluklarına resimlerimizi
Koyalım bir kalp işareti
Bunlar ne anlar demeden uçalım
Başka aşıkların memleketlerine
Soğuklar dokunmadan kanatlarımıza
Anlatalım kalpler çizdiğimizi sıcacık sevgilerle

TEPELER

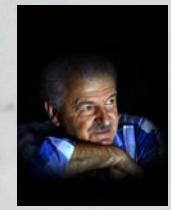
Çıkalım tepelere gün doğmadan
Elini tutarım yorulursan
Terini silerim yorgun bedenin
Gözlerinde bir ışık sezerim
Doğan güneşin ışıltısı
Nereden gelirse gelsin
Batmasın o pırıltı hiç
Dağların eteklerine otururuz
Seyrederiz güneşin doğuşunu bizi görünce
Nasıl fırladığını tepenin arkasından
Şaşırıp gülümsememiz artar kim bilir
Daha nelere güleceğiz
Her doğuşunda güneşin
Dostluğumuzu hatırlatan
Bizi karşılayan gülümsemesiyle
Yolumuza devam edeceğiz
Unutacağız hüzünleri geride bırakıp
Hep sevgiyle bakacağız
Hep güzel günlere uyanacağız
Tepeden doğan güneşe
Merhaba diyeceğiz ne güzel.

CİMRİ

Ne cimriymiş bu insanlar
*S*yı dibine kadar içmişler*
*Sokakta atılmış i*t göremedim*
Çekirdekte mi yemezler
Hiç görmedim kabuklarını
Hiç atmazlar mı çöplerini
Nasıl olsa toplayan var demezler
Düşünmeden edemezler
Ne temiz insan bunlar
Nasıl görmek istiyorlarsa
Öyle bırakıyorlar yaşamak işte
Böyle daha güzel görünüyor
Ağaçları görüyorum yemyeşil
Yerde sevinçten yuvarlanan kediler
Canları acımıyor artık yumuşak yerler
Patilerine bir şey batmıyor temiz
Daha mutluyuz böylesine yaşamaktan
Kirlerden çöplerden arınmak
Kirlerden arınmak düşününce.

Ecz. Güler ÖZÇELİK
3 Eylül 2026

Ecz. Güler Özçelik, Bulgaristan ''Esenni Şturtsi'' şiir yarışmasında yukarıdaki üç adet şiiri ile Türkiye'yi temsil etmiş ve 1.lik ödülüne layık görülmüştür

YAZILMAMIŞ MEKTUP

Sensiz geçen günlerde
İçimde kocaman bir cam kırıldı,
Sevdan taştı bedenimden...
Gölgelerin hüznü boy veriyor
Gelecek mektubunu beklerken.

''İyiyim, selamlar'' de kâfi
İki sözcük olsun yazacağın mektup,
Irakları yakın etmeye yeter.
İnan her gün çektiğim özlem
Bütün dünlerden beter.

Sıcaklığınla dopdolu
Örselenmiş gecelerde avuçlarım.
Eskimeyen bir hüzün var içimde,
Senden bir mektup bekliyorum
Henüz yazmamış olsan da!...

Hasan ATABAŞ
Çığlık Çığlığa Bir Dünya / 2018

f: Hasan Atabaş

VI. Çekirdeğin sırrı

Aynı dal, aynı güneş, aynı yağmur…
Yine de hiçbir meyve
bir öncekine benzemez.
Toprak,
her yıl başka bir hikâye anlatır.
Taş da öyledir.
İçinden geçen aynı insan değildir hiçbir zaman.
Dönüşünde aynı kalamaz.
Çünkü
gördüğü kadar değil, geçtiği kadar büyür insan.
Bir meyvenin lezzeti,
yalnız suyunda değildir.
Beklediği mevsimlerde,
geçirdiği ayazda,
çatlayan kabuğunda,
düştüğü sessizliktedir.
Taşın armağanı da budur.
Seni değiştirdiğini
hemen söylemez.
Yıllar sonra…
aynı yere döndüğünde anlarsın.
Eskiden baktığın gözle bakmadığını…
Eskiden sevdiğin gibi sevmediğini…
Eskiden kırıldığın yerden
artık incinmediğini…
İşte o zaman…
taş, meyvesini vermiştir.
Onun meyvesi dalda yetişmez.
İnsanın içinde olgunlaşır.
Her dokunuş,
görünmeyen bir çekirdek bırakır.
Sabırla büyür o çekirdek.
Kimse görmez.
Kimse alkışlamaz.
Ama günü geldiğinde
bir düşünce olur.
Bir merhamet olur.
Bir bakış olur.
Bir şiir olur.
Ve anlarsın ki,
taş hiçbir zaman yalnız taş olmamıştır.
O, toprağın sakladığı
en eski bahçedir.
İçinden geçen herkes,
farkında olmadan
oraya kendi meyvesini bırakır.
Sonra
başkaları gelir.
Onlar da aynı gölgede dinlenir.
Aynı taşa dokunur.
Ama
hiçbiri aynı tadı almaz.
Çünkü
taş,
her insanın kendi meyvesini geri verir.

VII. Sabır

Sabır, beklemek değildir.
İçinde sessizce çalışmaktır.
Taş bunu bilir.
Yerin altında kimsenin görmediği karanlıklarda
acele etmeden kendini kurar.
Bir damla su gelir.
Çekilir.
Bir rüzgâr geçer.
Susar.
Bir ömür dokunur.
İçinde kalır.
Hiçbirini geri çevirmez.
Hiçbirini hemen göstermez.
Çünkü bilir;
erken açılan sır, çabuk unutulur.
En kıymetli olan,
zamanın elinde ağır ağır olgunlaşandır.
İnsan da böyledir.
Acısını bir günde anlamaz.
Sevincini bir anda taşıyamaz.
Yaşadıkları,
içinde
taşın gözenekleri gibi yer arar.
Yerini bulunca susar.
İşte o sessizlikte
insan değişmeye başlar.
Kimse görmez.
Kendisi bile.
Ama bir gün
aynı yoldan geçerken
aynı sözü duyarken
aynı gökyüzüne bakarken
eskisi gibi olmadığını fark eder.
Sabır,
işte o görünmeyen yolculuktur.
Taş,
bunu milyonlarca yıldır yapıyor.
Ne övünüyor.
Ne yakınıyor.
Yalnızca olgunlaştırıyor.
Bize düşen de
taş gibi olmak değil,
taşın bildiği sabrı öğrenmek.
Çünkü
Acele,meyveyi ham bırakır.
Acele,taşı kırar.
Acele,sözü eksiltir.
Sabır ise
hiçbir şeyi zorlamadan
her şeyi
kendi vaktine ulaştırır.
Zaman sabredenlerin içinde
daha hızlı akar.
Bu yüzden
taşın sessizliği bana hiçbir zaman
suskunluk gibi gelmedi.
Ulaşılmaz hızlar,
durgunluk gibi görünür
Durak taşının yaptığı,
durgunluğu değil
göremediğimiz hızıdır
O, konuşmanın ve hızın
en olgun hâliydi.

VIII. Yolculuk

Her insan
bir yolculukla başlar.
Kimi doğduğu yerde kalır,
kimi kendini ararken
yeryüzünü dolaşır.
Ama en uzun yol,
ayağın yürüdüğü değil,
ruhun geçtiği yoldur.
Ben,
Durak Taşı'nın önünde
bir yolcu oldum.
Ne bavulum vardı,
ne de gösterecek bir haritam.
Yalnızca
içimde taşıdığım sorular.
Taşa dokunduğumda
anladım;
Yol,
gittiğim yer değilmiş.
Geçerken
bende bıraktıklarıymış.
Her gözenek, içimde açılan
başka bir kapı oldu.
Birinden çocukluğum geçti.
Birinden korkularım.
Birinden sevdiklerim.
Birinden kaybettiklerim.
Taş
hiçbirini yargılamadı.
Hepsine
aynı sessizlikle yer açtı.
O an anladım ki,
insan yalnız yürüyerek değil,
emanet bırakarak da yol alıyormuş.
Her dokunduğum şey,
benden küçük bir iz aldı.
Ben de
dokunduğum her şeyden
başka bir insan oldum.
Belki de
yolculuk dediğimiz, gitmek değildir.
Dönüşmektir.
Ve dönüşen insan,
eski ayak izlerine bile
yabancı kalır.
Bir gün
aynı taşa yeniden döndüğünde,
taş değişmemiş gibidir.
Ama yolcu bilir;
değişen taş değildir.
Kendidir.
İşte o gün
Durak Taşı,
bir durak olmaktan çıkar.
İnsanın kendine vardığı
ilk eşik olur.

IX. Sessizlik

Sessizlik,
seslerin bittiği yer değildir.
Henüz doğmamış bir sözün,
ilk nefesidir.
İnsan,
bilmediği bir eşiğe geldiğinde
önce susar.
Çünkü eski kelimeler,
yeni olanı anlatamaz.
İçimizde kimsenin bilmediği
bir kapı aralanır.
Ne geri dönebiliriz,
ne de ileriye yürüyebiliriz.
İşte o aralıkta
sessizlik oturur.
Kimseyi çağırmaz.
Kimseyi kovmaz.
Yalnız bekler.
Taş da böyle bekler.
Yüzyıllardır.
Kim bilir kaç duayı, kaç vedayı,
kaç başlangıcı duydu da
hiçbirini kimsenin önüne koymadı.
Çünkü
sessizlik, saklamayı bilir.
Sakladığı için çoğaltmayı da bilir.
Karanlığı
bu yüzden severiz belki.
Çünkü karanlık,
gözlerimizi değil,
sezgilerimizi açar.
Göremediğimiz yerde
hissetmeye başlarız.
Taşın gözenekleri de karanlıktır.
Ve korkunun değil, oluşun karanlığı.
Tohumun toprağı sevdiği gibi,
düşünce de karanlığı sever.
Çünkü en derin kökler,
ışıkta değil,
görünmeyende büyür.
Bir gün
aramaktan yorulur insan.
Sorularını bırakır.
Ellerini taşın üzerine koyar.
Konuşmaz.
Taş da konuşmaz.
İki sessizlik
birbirini tanır.
Ve o anda
duyduğumuz şey,
bir ses değildir.
Kendimizdir.
Belki de hayat boyunca
aradığımız bütün cevaplar,
bir cümlenin içinde değil,
sessizce
yanından geçtiğimiz
bir taşın
derinliğinde beklemektedir

X. Son Kapı

Durak sandım, meğer başlangıçmış,
Taşın dili sessiz bir inançmış.
Gözenekten geçen her bir nefes,
İnsan olmuş, zamana ulaşmış.

Yerin bağrı saklar en eski izi,
Sabır yontar görünmeyen yüzü.
Taşa değil, kendime dokundum;
Taş okudu içimdeki sözü.

Bir çakıl da Erciyes kadar yüce,
Bakan gözün ışığı düşünce.
Her emanet başka cana varır,
Taş susarken çoğalır bin ince.

Ey yolcu, eğil de bir taş dinle,
Ömrün geçer görünmeyen işle.
Ne unvanın kalır, ne de adın;
Yalnız sevgin yürür seninle.

Bir gün ben de toprağa dönersem,
Sessizce bir gözenek olurum.
Benden geçen bütün güzellikleri
Yarınlara emanet koyarım.

Ne dururum, ne de durdururum;
Yol olurum, yolcuya katılırım.
Durak Taşı derler ardından belki,
Ben içinden geçenle var olurum.

Işıl BOYACIOĞLU

AŞK OLA

Şaşırtıcı bir tipi vardı o gece
Odamda kanar buzdan duvar
Nefesindir gelen uzak bir evden
Pervaza çarpar nazlıca yanar

Gözlerini alıp da yanıma
Yolum dağlara bu hamsin
Buzdan duvarda eriyen yürek
Baharım kala aşk ola

Prof. Dr. Kadri YAMAÇ
Kırık Zamanlar (2024)

UTANSIN

Feleğin neydi benle zoru
Beş aldı yerine bir koydu
Bahtımıza yazılan kör bir kuyu
Kağıt dursun kalem utansın...

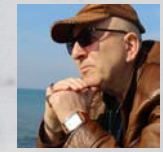
Hani nerde sol yanım
Sevdası sinemde nârım
Kavlimiz sustu kaldık yarım
Söz dursun göz utansın...

Aşkın nârına neylesin buzlar
Derindir yarem için için sızlar
Yâr acımaz, ahıma tuz basar
Merhem dursun tabip utansın...

Haktır Yunus'u biçare eden
Bul diye diyar diyar gezdiren
Eder miyim tek kelime sitem
Dil dursun niyet utansın...

Garibim, yurt bana gurbet eli
Yâr imtihanı bağrımı deldi
Dün dost olan bugün el gibi
Zaman dursun takvim utansın...

Dr. Murat AYDIN

GİT GÜLE GÜLE

Madem ki bu aşka noktayı koydun
Yolun açık olsun git güle güle
Ayrılığa imza sen atıyorsun
Yolun açık olsun git güle güle

Giderken dönüp te bakma geriye
Ne olur hiçbir şey deme kalbime
Ağlarsam aldırma benim halime
Yolun açık olsun git güle güle

Dağ gibi sevdamız yıkılmış belli
*Sensiz yaşamak mı öl*ü bil beni*
Gitme kal desem de neye yarar ki
Yolun açık olsun git güle güle

Sanma ki bu gönül başka aşk bulur
Sensiz gönül Dünyam yerle bir olur
*Umutlarım id*m mahkumu olur*
*Sen beni ölm*ş bil git güle güle*

Nevzat GÜZELDERE

YAŞAMIN TADI…

Yaşamak bir tık nefes kadar yakın
Bir o kadar uzağında düşlerin.
Bazen bir gülüşte saklı anlamı
Bazen suskunluğunda gecelerin…

Acıdan süzülür, sevinçle olgunlaşır
Her anı başka bir tat bırakır.
Yaşam dediğin;
Bir yudum sabır,
Bir damla umutla çoğalır…

Bazen bir kahve tadında sabah
Bazen boğazında düğüm bir akşam
Acıyla tatlanır, sevinçle çoğalır
Yaşam dediğin; düşe kalka varılan bir yoldur ömrün arkanda bıraktığında…

Ecz. Özcan KEKEÇ
25 Aralık 2025

YANSIMAYANDA KALAN

Sözcüklerin anlattığından
anlaşılmayandır belki anlam;
anlaşılmayacak olanın
sessizce kalmasıdır.

Sonsuzluğun yoğunluğunda,
hiçliğin karşı kıyısında,
sessizliğe direnen bir ses
kendi içinde yankılanır.

Ve yankı yarılırken
bilinçli bir sususş büyür içimizde;
söylenmeyen,
söylenenden daha derine iner.

Hissimize hizmet eden,
ama adını bilemediğimiz;
elle tutunca duyumsadığımız,
bakınca göremediğimizdir.

Sessizlikte ses,
karanlıkta görüntü;
duyuncun duyularla uyumunda
yansıyanda yansımayandır.

Bir büyük paylaşımın taşıdığı mâna,
bir manzaranın son durağında
bize bilmediğimizi anlatır;
gördüğümüzün ardında
görülmeyeni bırakır.

Siyah ile beyazın
uçsuz uzay ormanında
sırra dönüşür kelâm;
görüntüler,
lekelerin gizemli kuytularında
gönle açılan
ferah bir anlam olur.

Alımladığımız anlamın
sır katmanlarında
gönüllere göz olacak
görüntüler belirir.

Belki görmek,
gözün gördüğü değildir yalnızca;
belki anlam,
sözcüğün söylediği yerde değil,
sustuğu yerde başlar.

Dilerim,
anlam dediğimiz o derin şey
ruha varan bakışlarla dolar.

Çünkü gizem evreninde
kalp mârifetin,
ruh muhabbetin,
sır ise müşahedenin mekânıdır.

Ve insan,
gördüğünü değil bazen,
göremediğinin içinde
kendini seyreder.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

f: Salih Fehmi Katırcıoğlu

SAHİDEN

Günlerce gecelerce aradığım sendin.
Yine bir gün ararken seni
Çakıl taşlarında buldum ayak izini…
Dalgalar getirmişti uzak diyarlardan
Tam da vazgeçmişken bilumum sevdalardan,
Bir anda duydum beni çağıran sesini.

Sormadım hiç bunca yıl nerelerdeydin?
Gerek yoktu ki bilmeme, kimlerleydin..
Alev gibi yaktı kavurdu içimi sıcaklığı ellerinin,
Anlatamam tam o anda dönüştüğüm çiçeklerin rengini.

Bir rüya gibi geldin ama gitmedin, kaldın.
Tam kaçacak derken oradaydın, kararlıydın
Sımsıkı tutup ellerimden beni uçurmaya..
Her nefeste şükür sebebim olmaya,
Gözlerimin içine en derinden bakmaya…
Kanatlarım varmış gibi hissettim aniden
Söylesene bana gerçek misin sahiden?

Serenad ALTAN
14 Eylül 2026

KALBİMDE DERİN AŞK SIZISI VAR DOSTLAR

Kalbimde bir sızı var, bu ne sızı diye sorma
İstersen ben söyleyeyim sen kindini yorma
Ben çok kurdum sakın olan sen hayal kurma
Aşkımıza ihanet edip son darbeyi sen vurma

Her aşkın sonu bizim aşkımız gibi olurmuş
Ne Leyla Mecnun'a ne de Arzu Kamber'ine
Bunu ben söylemiyorum tarih böyle yazmış
Olmazmış hayatta hiç bir aşk dengi dengine

Aşkın değeri ayrılık olunca anlaşılıyormuş
Kıymet bilmemek yakışmaz aşık olan birine
Sevenler değil sevmeyenler kavuşuyormuş
Aşkımı asla karıştırmam ben o ihanet kirine

Öyle bir sızı ki gitmediğim doktor kalmadı
Yüreğim o güzelden öte hiç derman bulmadı
Kalbim ona tutsak hiç bir gün özgür olmadı
Ben o güzeli sevdim seveli sızı hiç durmadı.

Tansu SARITAYLI

BU YAZ

Oldu yine geceler sessiz geceler ayaz
Sebepsiz yere ne bu cilveler ne bu naz
Derken sokulayım yanına dedim biraz
Anlaşıldı artık; yine sensiz geçecek bu yaz

Bilemem nasıl karşılarım o gelgitlerini
Hazmedebilir miyim ki bana ettiklerini
Unutamam gelir gibi yapıp gittiklerini
Benimsin derken; yine sensiz geçecek bu yaz

Sensiz nasıl geçeceğim şom sevgisizlik ormanını
Böyle giderse keseceksin dizlerimin dermanını
Anladım, çoktan yazmışsın güdümsüz fermanını
Barışalım derken; yine sensiz geçecek bu yaz

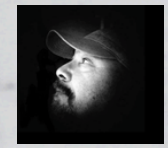
Kalbim kırık, hiç yoktan sonbahar gibi çöktü hüzün
Ne oldu sana, kaybolup gitti, ay gibi güzel o yüzün
Anlayamadım, nerede kaldı yeminle verdiğin sözün
Sensiz bıraktın; yine sensiz geçecek bu yaz

Sensizlik koydu bana, inan ki baştan aşağı yaralıyım
Ne olduğunu bilemedim, söyle; ciğerimi paralayım
Derdine çare bulup, bende işte o zaman varolayım
Kavuşalım derken; yine sensiz geçecek bu yaz

Bu umarsızlık, bu sitemin, anlayamadım neden
Bu zulmüne ne yürek dayanabilir ne de beden
Biliyorum abad olmaz zalimliğe de devam eden
Çaresiz kaldım; yine sensiz geçecek bu yaz

Turgut Alp'e ettiklerin anlamsızdır, artık yeter
Böyle giderse sende olacaksın benden beter
Bahçende bülbülün yerine baykuşların öter
Çileliyim artık; yine sensiz geçecek bu yaz

Uzm. Turgut YILMAZ
2 Ağustos 2026 / Dikili

UNUTULMAZ...

Hep hatırlarım unutmam
uzakta
yakında olsa keşke ama uzakta
mevsimler dönerken sensiz
gülüşünü sesini
uzaklarda bir türkü çalar
dağlar yıkılır içimde
sevda yüklü kervanlar ile
sessiz bir ordu kapıma gelir geceleri
acıları seninle kuşanmış
kılıçları tenimde

bir göl kenarı
ya da karanlık bir orman kuytusu
şehir çok uzakta yollar çamur
soğukta içimi ısıtan sıcak ellerin
kalabalık bulvarlarda izini sürerken bulurum
kendimi
deniz kokan bir vapur güvertesinden
esen rüzgarla bir kır kahvesine gider aklım
bir çay içmişizdir göz göze
bir resmin en ışıklı yerine saçın düşmüştür
sıcak bir Haziran'da
unutmak yalan...

Turhan KA.
1 Ocak 2026

BU BAHARI DAHA ÇOK SEVDİM

seni daha
bir sevdim
bu yıl, bahar!
dallara yürüyen özsular gibisin
güneşten el almışsın,
yıldızlara kardeş olmuşsun...

gözüm daha bir açıldı dünyaya
yeniden biçimleniyor her şey
gözümün akında karasında,
renk cümbüşü sarhoşuyum
biliyor musun:
kokular sardı ciğerlerimi,
uçuyorum gökyüzüne
sevinçten
coşkudan...

bu baharı daha çok sevdim
*ölü*lere meydan okurcasına,*
yeşil söğüt dalından
bir düdük ötüyor
kulaklarımda,
delişmen yaşam ezgileriyle
dopdolu...

Yusuf ÇOTUKSÖKEN

VAZGECEMEZ

Aşık sazdan
Nazlı nazdan
Bahar yazdan
Vazgeçemez

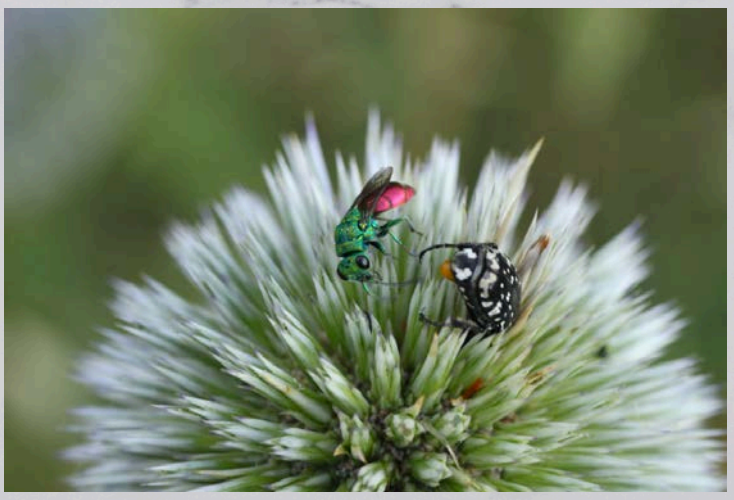
Asma bağdan
Dağlar kardan
Sevgi yardan
Vazgeçemez

Cıvan kızdan
Çiçek özden
Kalem sözden
Vazgeçemez

Yolcu yoldan
İpek saldan
Can canandan
Vazgeçemez

Ben özümden
Tek sözümden
Sevdiğimden
Vazgeçemem

Zeliha ALTINDAL

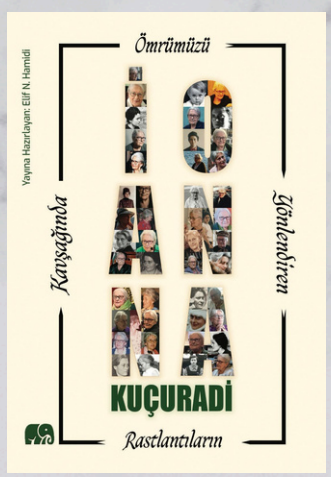
f: Zeliha Altındal

DERGİ, KİTAP, YAZAR

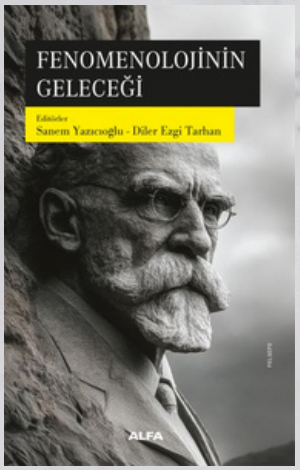
Prof. Dr. İoanna KUÇURADİ

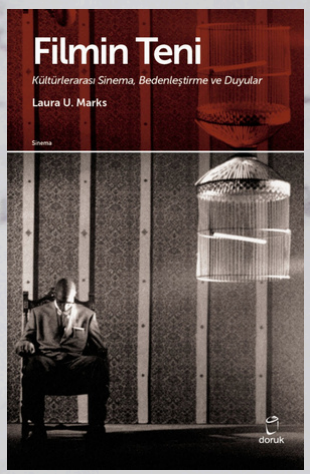
Uzm. Elif Narin HAMİDİ (Ed.)

Prof. Dr. Sanem YAZICIOĞLU
Doç. Dr. Diler Ezgi TARHAN (Eds.)

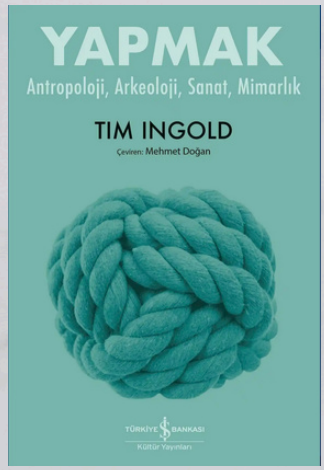
Laura U. MARKS

Timurtaş ONAN

Tim INGOLD

ANKARA'DA SANAT

https://lakonser.com/etkinlikler/
https://cermodern.org/etkinlikler.html
https://csoadaankara.ktb.gov.tr/tr/
www.kulturyolufestivalleri.com/

SANAT DÜNYASI

- Atatürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından NFT formatındaki fotoğrafı tescil belgesi aldı. Bu fotoğraf, dünyada, bir devlet tarafından sanat eseri olarak tescillenen ilk NFT oldu.
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) tarafından her yıl 10 Nisan Laiklik Günü'nde verilen "Çağdaş Yaşam Cumhuriyet Ödülü"ne bu yıl Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, 19 Nisan 2024'te Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği'nin ''Aydınlanma Onur Ödülü''ne layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, felsefe ve insan hakları konusundaki çalışmalarıyla Aydın Doğan Vakfı tarafından 2024 yılı ''28. Aydın Doğan Ödülü''ne layık görülmüştür.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2026-27 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı Ali Rıza Akalın'ın ismi verilmiştir.

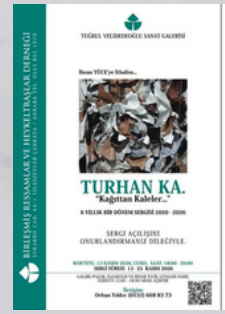

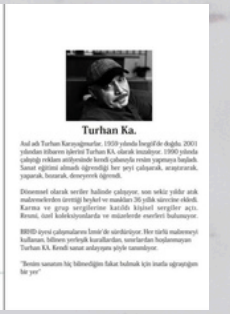

Yaban hayatı fotoğrafçıları Süha Derbent ve Dr. Murat Uslu, üç yıl süren Arktik keşiflerinin izlerini "Eşik Noktası" sergisiyle Muse Contemporary Sanat Galerisi'ne taşıyor.
Yerkürede büyük ve geri döndürülemez dönüşümlerin tetiklendiği kritik nokta anlamına gelen "Eşik Noktası" iklim biliminde önemli bir kavram. İklim değişirken Arktik'in değişen yüzünü, kutup ayılarını ve buzulları fotoğraflarıyla belgeleyen bu özel sergi; tasarımcı Deniz Derbent'in interaktif enstalasyonu, Roots & Shoots Türkiye iş birliğiyle ve tüm fotoğraf baskıları Vehbi Koç Vakfı'nın desteğiyle gerçekleşti.
Süha Derbent ve Dr. Murat Uslu ile kutuplarda yaşamın izlerini süren bu çok özel hikâyeyi sizlerle paylaşacağımız için çok heyecanlıyız.
Muse Contemporary Sanat Galerisi
21 Ekim – 5 Kasım 2026

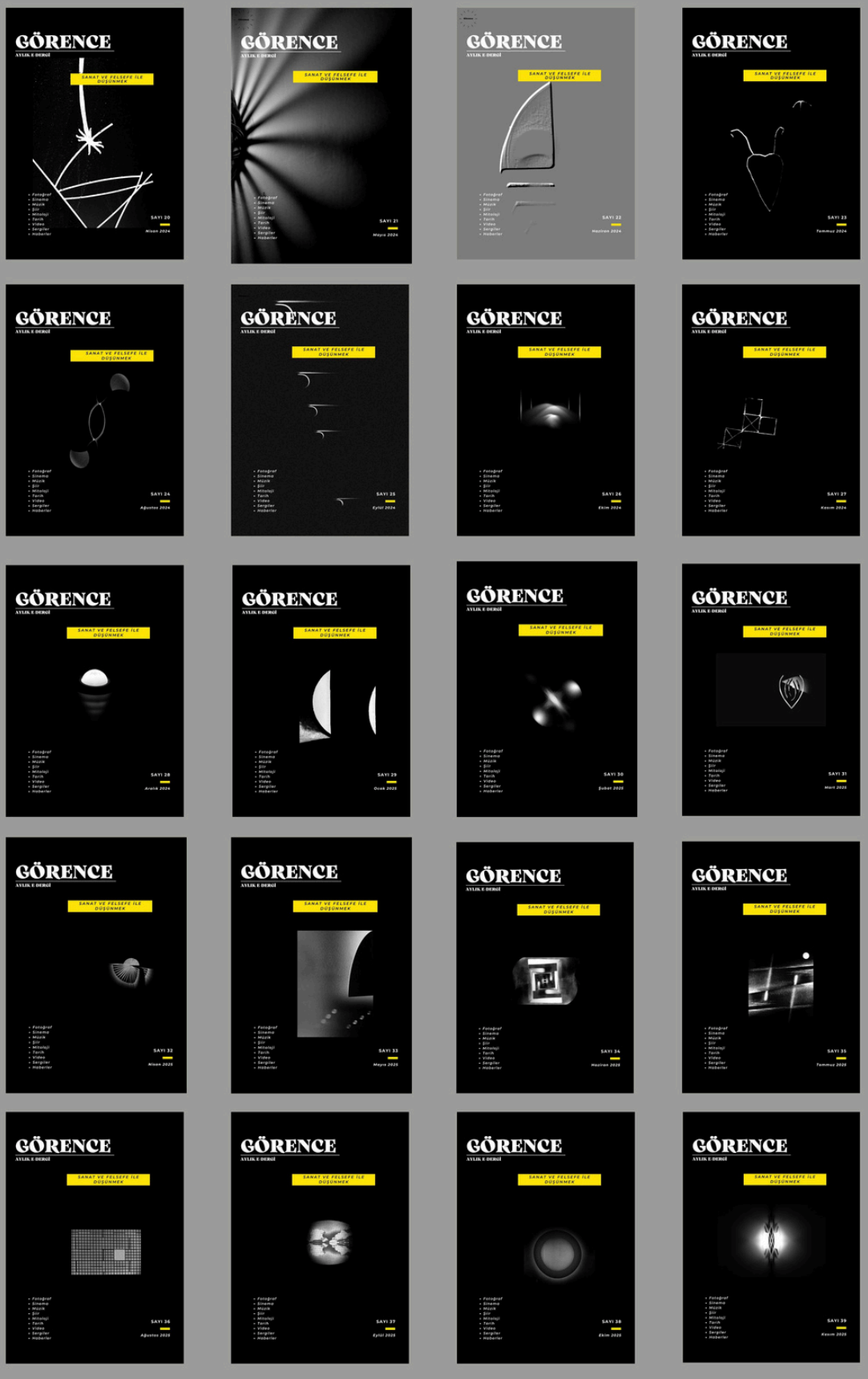

VEFAT

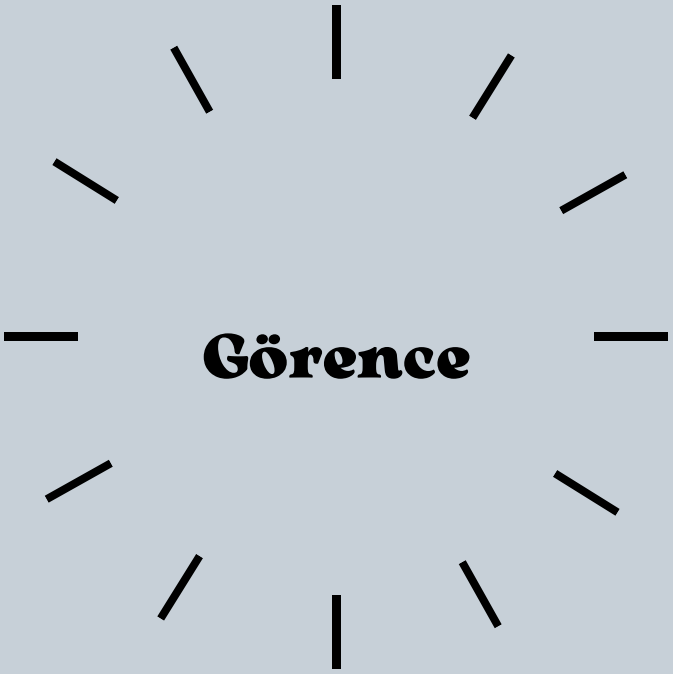
Türkiye Felsefe Kurumu Başkanı, Dünya Felsefe Kuruluşları Federasyonu Onursal Başkanı ve Maltepe Üniversitesi Felsefe Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. İoanna Kuçuradi'yi ve Türk resim ve özgün baskı sanatının duayen isimlerinden, IMOGA (İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi)'nın kurucusu sanatçı Süleyman Saim Tekcan'ı sonsuzluğa uğurladık. Merhum ve merhumeye Allah'tan rahmet, ailelerine, öğrencilerine, meslektaşlarına, dostlarına, felsefe ve sanat camiasına başsağlığı ve sabır dileriz.

www.imgezen.com

www.imgezen.com

Görence